buro ontwerp & omgeving
adviseurs voor leefomgeving

Activiteitenplan gewone dwergvleermuis en huismus & omgang met de steenuil

Ontwikkeling Deelplan 3 te Nijkerkerveen

Gemeente Nijkerk

Projectnummer: 3252.01
Datum: 20-06-2022

Activiteitenplan gewone dwergvleermuis en huismus & omgang met de steenuil

Deelplan 3 te Nijkerkerveen

Opdrachtgever:	Gemeente Nijkerk
Projectnummer:	3252.01
Datum:	20-06-2022
Projectleider en rapporteur:	Jur Metselaar
Autorisatie:	Laura Tilleman

Opdrachtnemer: Buro Ontwerp & Omgeving

Velperweg 157
6824 MB Arnhem
Postbus 2033
6802 CA Arnhem

info@ontwerpenomgeving.nl
www.ontwerpenomgeving.nl

INHOUD

Pagina

1 INLEIDING 4

2 SAMENVATTING 6
2.1 Locatiegegevens 6
2.2 Soort 6
2.3 Ontheffing gewone dwergvleermuis 7
2.4 Ontheffing huismus 8

3 PROJECTGEBIED 10
3.1 Beschrijving projectgebied 10
3.2 Toekomstige situatie 11

4 METHODE EN ONDERZOEKSRESULTATEN 12
4.1 Gewone dwergvleermuis 12
4.2 Huismus 15
4.3 Steenuil 16

5 INSTANDHOUDING 18
5.1 Gewone dwergvleermuis 18
5.2 Huismus 20
5.3 Steenuil 22

6 MAATREGELEN EN PLANNING 24
6.1 Uitvoering van de werkzaamheden 24
6.2 Gewone dwergvleermuis 25
6.3 Huismus 29
6.4 Steenuil 32
6.5 Planning 33

7 ECOLOGISCH WERKPROTOCOL 35
7.1 Gewone dwergvleermuis 35
7.2 Huismus 36
7.3 Algemene maatregelen 36
7.4 Aanvullende maatregelen 37
7.5 Logboek 37

8 WETTELIJK BELANG EN ALTERNATIEVENAFWEGING 38
8.1 Gewone dwergvleermuis 38
8.2 Huismus 40

9 KWALIFICATIE EN CONTACTGEGEVENS 41
9.1 Kwalificatie onderzoekers 41

9.2 Opdrachtgever 41
9.3 Opdrachtnemer en ecoloog 41

10 LITERATUURLIJST 42
10.1 Referenties 42
10.2 Overige geraadpleegde bronnen 42

1 INLEIDING

In opdracht van gemeente Nijkerk is door Buro Ontwerp & Omgeving een activiteitenplan opgesteld voor het gebied dat bekend is onder de naam Deelplan 3 en deelplan 4, fase 1 te Nijkerkerveen (hierna: Deelplan 3). Aanleiding is de op 14 oktober 2019 door Staring Advies uitgevoerde quickscan natuurtoets, een aanvullend veldbezoek door Buro Ontwerp & Omgeving van 18 mei 2020 en het daaruit voortvloeiende nader onderzoek. Het nader onderzoek richtte zich op boom- en gebouwbewonende vleermuizen, steenmarter, kleine marterachtigen, buizerd, sperwer, steenuil, ransuil, huismus en grote modderkruiper.

In onderstaande tabel staat een samenvatting van de resultaten van het nader ecologisch onderzoek. Aangegeven is welke soort is aangetroffen, welke artikelen van de Wet natuurbescherming mogelijk worden overtreden en welke vervolgstappen genomen moeten worden.

Tabel 1. Soortenoverzicht

Soort	Aanwezigheid	Locatie	Wnb artikel	Vervolgstap
Vleermuizen	Eén gecombineerd paar-/zomerverblijf (gewone dwergvleermuis) en één paarverblijfplaats (gewone dwergvleermuis)	Schuur achter Nieuwe Kerkstraat 61 (paar-/zomer) en een oude wilg (paar)	3.5 lid 1, 2 en 4	• Activiteitenplan • Ontheffing Wnb
Steenmarter	Nee	-	-	-
Kleine marterachtigen	Nee	-	-	-
Buizerd	Nee	-	-	-
Sperwer	Nee	-	-	-
Steenuil	Functioneel leefgebied één broedpaar	Omgeving Laakweg 34	3.1 lid 1, 2 en 4	• Ecologisch werkprotocol • Inrichtingsplan
Ransuil	Nee	-	-	-
Huismus	Acht nestlocaties en functioneel leefgebied	Meester Folkertstraat 11A (acht nestlocaties) en diverse adressen (functioneel leefgebied)	3.1 lid 1, 2 en 4	• Activiteitenplan • Ontheffing Wnb
Grote modderkruiper	Nee	-	-	-

In het gebied zijn twee paarverblijven van gewone dwergvleermuizen aangetroffen binnen het projectgebied. Hiervan bevindt zich één paarverblijf in de schuur achter Nieuwe Kerkstraat 61 en één paarverblijf in een oude wilg. Deze oude wilg is in het voorjaar van 2021 echter omgevallen, waardoor dit paarverblijf niet meer aanwezig is. Ook werden er acht nestlocaties van huismussen aangetroffen op de Meester Folkertstraat 11A en er bevinden zich diverse elementen die deel uitmaken van de functionele leefomgeving. Diverse groenvoorzieningen langs de randen van het projectgebied, namelijk op Laakweg 38, Laakweg 42, Laakweg 62, Laakweg 62A, Nieuwe Kerkstraat 57, Nieuwe Kerkstraat 57A en op Nieuwe Kerkstraat 61 behoren eveneens tot de functionele leefomgeving van in de omgeving broedende huismussen (zie figuur 9).

Naast de huismus en gewone dwergvleermuis bevindt er zich één nestlocatie van een steenuil vlak buiten het projectgebied, namelijk op Laakweg 34. De nestlocatie blijft behouden, maar het projectgebied behoort voor een groot deel tot de functionele leefomgeving van dit broedpaar. Voor andere steenuilbroedparen in de omgeving blijft voldoende functioneel leefgebied aanwezig. In het onderhavige activiteitenplan is een beoordeling van het territorium van het steenuilkoppel op Laakweg 34 opgenomen als bijlage (Foreest Groen Consult, 2022).

Aangezien er beschermde functies aanwezig zijn van de gewone dwergvleermuis en huismus worden Wnb-artikel 3.5 lid 1, 2 en 4 (gewone dwergvleermuis) en Wnb-artikel 3.1 lid 1, 2 en 4 (huismus) mogelijk overtreden als gevolg van de werkzaamheden. Voor het overtreden van de verbodsbepalingen uit artikel 3.1 lid 2 en 4 (huismus) en artikel 3.5 lid 2 en 4 (gewone dwergvleermuis) is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Deze artikelen hebben betrekking op het beschadigen en vernielen van rust- of verblijfplaatsen en het verstoren van soorten. Ten behoeve van de ontheffingsaanvraag wordt daarom dit activiteitenplan opgesteld.

Daarnaast zijn ook Wnb artikel 3.1 lid 1 en artikel 3.5 lid 1 relevant voor deze soorten. Deze artikelen hebben betrekking op het doden en vangen van soorten. Er is echter geen ontheffing in het kader van de Wnb noodzakelijk indien mitigerende maatregelen worden getroffen en zorgvuldig wordt gehandeld. Dit wordt opgenomen in het onderhavige activiteitenplan.

Voor de geplande ontwikkeling wordt daarom een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd voor de verstoring, beschadiging en vernieling van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen (artikel 3.5 lid 2 en 4 Wnb) en de verstoring, beschadiging en vernieling van nestlocaties van huismussen (artikel 3.1 lid 2 en 4 Wnb). Deze ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 01-01-2022 tot 01-01-2027. Dit activiteitenplan dient ter onderbouwing van de mitigerende maatregelen, compenserende maatregelen en de ontheffingsaanvraag.

In het voorliggende rapport worden achtereenvolgens de samenvatting (hoofdstuk 2), het projectgebied (hoofdstuk 3), de methode en onderzoeksresultaten (hoofdstuk 4), instandhouding (hoofdstuk 5), de maatregelen en planning (hoofdstuk 6), het werkprotocol (hoofdstuk 7), het wettelijk belang en de alternatieven (hoofdstuk 8) en de kwalificaties en contactgegevens (hoofdstuk 9) beschreven.

2 SAMENVATTING

2.1 Locatiegegevens

Adres:	Meester Folkertstraat 11A (NKK01-G-5348 en NKK01-G-5740) Nieuwe Kerkstraat 61 (NKK01-G-5346)
Gemeente:	Nijkerkerveen
Provincie:	Gelderland
Coördinaten:	52.19168, 5.46030
Kadastraal:	Zie hierboven

2.2 Soort

Nederlandse naam:	Gewone dwergvleermuis
Wetenschappelijke naam:	*Pipistrellus pipistrellus*
Functie plangebied:	Eén paarverblijf en één gecombineerd paar-/zomerverblijf
Periode aanwezig:	Jaarrond
Nader onderzoek door:	Buro Ontwerp & Omgeving
Uitvoeringsjaar:	2020 en 2021
Vastgesteld:	De onderzoeken tot 1 januari 2021 conform vleermuisprotocol 2017 en de onderzoeken na 1 januari 2021 conform vleermuisprotocol 2021

Nederlandse naam:	Huismus
Wetenschappelijke naam:	*Passer domesticus*
Functie plangebied:	Nestlocaties en functioneel leefgebied
Periode aanwezig:	Jaarrond
Nader onderzoek door:	Buro Ontwerp & Omgeving
Uitvoeringsjaar:	2020 en 2021
Vastgesteld:	Kennisdocument BIJ12

2.3 Ontheffing gewone dwergvleermuis

Periode ontheffing:	01-11-2022 tot 31-10-2027
Verbodsbepaling:	Artikel 3.5 lid 2 en 4, storen, vernielen en beschadigen rustplaatsen
Aanvraag op grond van:	Artikel 3.8 lid 5b 3e belang: "*in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*"
Motivering:	De bouw van circa 400 woningen vindt plaats omwille het woningtekort in de regio Foodvalley. Om een duurzame, toekomstbestendige situatie te creëren moet de schuur daarom worden gesloopt. Daarnaast is de oude wilg is in het voorjaar van 2021 door natuurlijke omstandigheden omgevallen. Het aanbieden van zowel tijdelijke als permanente verblijfplaatsen is daarom het meest gunstige alternatief.
Alternatieven:	Het op een rendabele manier ontwikkelen van het terrein is alleen mogelijk door het verwijderen van de schuur en dit deel van het projectgebied geheel opnieuw in te richten. Het behoud van het pand is daarom niet overwogen.
Alternatief inrichtingsplan:	De schuur is niet gebouwd om er een woonfunctie aan te geven en kan niet op duurzame wijze woonrijp worden gemaakt. Alleen middels sloop kan er een nieuwe ontwikkeling op deze locatie mogelijk gemaakt worden.
.	
Alternatieve werkwijze:	Bij sloop van de schuur gaat een verblijf van de gewone dwergvleermuis verloren. Dit is niet te voorkomen aangezien de schuur niet op een rendabele en duurzame manier kan worden herontwikkeld tot een woonhuis. De werkzaamheden vinden plaats in de minst kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis waarbij de soort in een eerder stadium heeft kunnen wennen aan nieuwe verblijfplaatsen. Dit is het meest gunstige alternatief, waarbij de mate van verstoring zoveel mogelijk wordt beperkt.
Alternatieve planning:	De planning is afgestemd op de aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis. Het pand wordt in de minst kwetsbare periode ongeschikt gemaakt, namelijk in april of tussen 16 juli en 15 oktober. Pas daarna wordt het pand gesloopt. Werken buiten deze periodes is geen optie omdat geen verstoring mag optreden in de kwetsbare kraam- en winterrustperiode.
Mitigatie:	Ja, meer informatie in hoofdstuk 5 en 6
Effectief bewezen:	Alternatieve verblijfslocaties Slopen buiten de kwetsbare periode
Begeleidend ecoloog:	Ja

Instandhouding:	Ja, meer informatie in hoofdstuk 5
Onderbouwing:	Zie hoofdstuk 8

2.4 Ontheffing huismus

Periode ontheffing:	01-11-2022 tot 31-10-2027
Verbodsbepaling:	Artikel 3.1 lid 2 en 4, vernielen en beschadigen van de nestplaatsen en het functioneel leefgebied en het opzettelijk verstoren van de soort
Aanvraag op grond van:	Artikel 3.3 lid 4b 1e belang: "*in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid*"
Motivering:	De gebouwen van Meester Folkertstraat 11A worden gesloopt om een duurzame, toekomstbestendige situatie te creëren. Dit betreft het woonhuis van Meester Folkerstraat 11A, maar ook de overige opstallen waar nestplaatsen van huismussen zich bevinden. De woning is namelijk verouderd en voldoet niet meer aan de huidige duurzaamheids- en kwaliteitseisen. Hiervoor in de plaats worden duurzame, gasloze woningen teruggebouwd. De opstallen naast het woonhuis zijn daarnaast niet langer functioneel sinds het vertrek van de bewoners. De bewoners hadden namelijk een grote collectie watervogels en kippen in hun bezit. De huismus kon hier ook van profiteren. De bewoners zijn inmiddels echter verhuisd en de kippenschuur en het prieeltje zijn daarom niet langer in gebruik en staan de ontwikkeling van de nieuwbouw in de weg. Deze opstallen staan er inmiddels vervallen bij en kunnen in elkaar zakken. Voor kinderen uit de naastgelegen wijk kan dit een spannende, maar onveilige speelplek zijn. Daarnaast is de schuur naast het woonhuis asbesthoudend met daaromheen een druppelzone waarin asbest wordt uitgespoeld in de bodem. Bij het vrijkomen van asbest kunnen gezondheidsproblemen worden veroorzaakt, bijvoorbeeld longkanker. Dit kan alleen worden verwijderd door destructief slopen en de bodem daaromheen te saneren. Met betrekking tot beschermde functies op de Meester Folkertstraat 11A wordt de ontheffing daarom aangevraagd in het kader van artikel 3.3 lid 4b belang 1°: "*in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid*".
Alternatieven:	De kippenren en het prieeltje zijn in een slechte staat en niet geschikt om er een nieuwe functie aan te geven. Bij de nieuwbouw op de locatie zijn er geen andere mogelijkheden dan deze elementen af te breken. Daarnaast is de schuur naast het woonhuis asbesthoudend. Omdat dit een gezondheidsrisico vormt is het behoud hiervan geen optie. Hierdoor kan alleen middels sloop een nieuwe ontwikkeling op deze locatie mogelijk worden gemaakt.

Alternatief inrichtingsplan:	Het op een rendabele manier ontwikkelen van het terrein is alleen mogelijk door het verwijderen van de schuur en dit deel van het projectgebied geheel opnieuw in te richten. Het behoud van de opstallen is daarom niet overwogen.
Alternatieve werkwijze:	Niet bouwen is geen optie. De werkzaamheden zijn locatiegebonden en de kern van Nijkerkerveen is aangewezen als uitbreidingslocatie. Daarnaast ligt er vanuit de overheid een woningbouwopgave. Met name in het midden van Nederland, waaronder gemeente Nijkerk, is niet voldoende plancapaciteit aanwezig om deze woningbehoefte te kunnen opvangen.
Alternatieve planning:	Huismussen maken het hele jaar door gebruik van de rust- en nestplaatsen. De planning is daarom afgestemd op de minst kwetsbare periode van de huismus. Werkzaamheden mogen niet plaatsvinden tussen 1 maart en 31 augustus en in periodes met vorst. Hierdoor worden negatieve effecten zoveel mogelijk voorkomen. Een huismussentil met ruimte voor achttien koppels wordt ruim voor de sloop geplaatst.
Mitigatie:	Ja, meer informatie in hoofdstuk 5 en 6
Effectief bewezen:	Alternatieve verblijfslocaties aanbieden Verbetering leefgebied door aanplant hagen en struiken Werkzaamheden uitvoeren buiten de broedperiode
Begeleidend ecoloog:	Ja
Instandhouding:	Ja, meer informatie in hoofdstuk 5
Onderbouwing:	Zie hoofdstuk 8.

3 PROJECTGEBIED

3.1 Beschrijving projectgebied

Het projectgebied is gelegen in het buitengebied van de gemeente Nijkerk, ten zuidwesten van de bebouwde kom van Nijkerkerveen (figuur 1). De directe omgeving van het projectgebied kan getypeerd worden als een relatief kleinschalig landbouwgebied met bijbehorende landschapselementen. Het grenst aan de noordzijde aan de woonkern van Nijkerkerveen, aan de zuidzijde aan de Laakweg en aan de overige zijden aan langgerekte graslandpercelen en enkele woonerven. De directe omgeving bestaat enerzijds uit de bebouwde kom van Nijkerkerveen en anderzijds uit het buitengebied met een vergelijkbare inrichting als het projectgebied zelf. Binnen het projectgebied vallen enkele erven buiten het bestemmingsplan, te weten Laakweg 32, 40, 52 en 58.



Figuur 1. Ligging projectgebied aan de Laakweg en Nieuwe Kerkstraat (rood kader), deelplan 3 en deelplan 4, fase 1.
Ter info: Het erf van Nieuwe Kerkstraat 47 is opgenomen in de bovenstaande begrenzing, maar ten tijde van het onderzoek in 2020 en 2021 was niet bekend dat hier werkzaamheden zouden plaatsvinden. De nodige onderzoeken vinden daarom plaats in 2022. Mochten hier beschermde soorten aanwezig zijn dan zal hier een separate ontheffing voor worden aangevraagd.

Het projectgebied betreft een relatief kleinschalig, halfopen gebied met een afwisseling van (agrarische) graslanden, dierenweiden, woonerven, lijnvormige groenstructuren (met name elzensingels), ondiepe sloten, greppels en wegen. Eén perceel in de noordwesthoek van het plangebied bestaat uit een oude houtopstand omringd door voornamelijk elzensingels. Er was hier aan de rand een forse, vrijstaande wilg aanwezig maar op 29 maart 2021 werd geconstateerd dat deze is omgevallen.

3.2 Toekomstige situatie

De voorgenomen ontwikkeling bestaat uit de uitbreiding van een woonwijk in Nijkerkerveen. De uitbreiding vindt plaats in twee deelgebieden, één met een dorpse dichtheid (maximaal 24 woningen/ha) en één met een dichtheid die past bij een landelijke uitstraling (maximaal 15 woningen/ha). Er worden in totaal circa 400 woningen gerealiseerd.

4 METHODE EN ONDERZOEKSRESULTATEN

4.1 Gewone dwergvleermuis

Methode

Het vleermuisonderzoek bij de oude wilg en op Meester Folkertstraat 11A werd geheel uitgevoerd in 2020 en daarom conform het destijds geldende vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2017). Ook het onderzoek naar paarverblijven op Nieuwe Kerkstraat 61, Nieuwe Kerkstraat 57 en Laakweg 42 werd uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2017 aangezien deze onderzoeksrondes werden uitgevoerd in 2020. Het nader onderzoek naar kraam- en zomerverblijven werd echter uitgevoerd conform vleermuisprotocol 2021, aangezien dit het geldende protocol was per 1 januari 2021.

Meester Folkertstraat 11A en de oude wilg

Omdat onderzoek werd gedaan naar zowel boom- als gebouwbewonende vleermuizen werden de onderzoeksmethoden van de rosse vleermuis en gewone dwergvleermuis aangehouden, waarbij ook andere vleermuissoorten aangetoond konden worden. Dit houdt in dat er in de periode 15 mei t/m 15 september de volgende onderzoeken werden uitgevoerd:

- Kraamverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen;
- Zomerverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen;
- Paarverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 aug - 15 sep) met een tussenperiode van minimaal tien dagen;
- Vliegroutes: Twee onderzoeksrondes (15 apr - 15 sep) met een tussenperiode van minimaal vier weken, waarbij één bezoek in de kraamperiode moet worden uitgevoerd.

Tabel 2: Vleermuisonderzoeken op de Meester Folkertstraat 11A en de oude wilg

Type onderzoek	Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventarisanten
Zomer	21-05-2020	03:35 – 05:35	11	NO2	Bewolking 5% en mist aan de grond en droog	J. Metselaar L. Tilleman
Kraam	05-06-2020	21:55 – 23:55	10 – 9	W3	Bewolking 30% en droog	J. Metselaar L. Tilleman H. Peters
Kraam/zomer en vliegroutes	15-07-2020	21:45 – 23:55	17 – 16	NWW2	Bewolking 100% en droog	J. Metselaar L. Tilleman E. Kaandorp
Paar	31-08-2020	21:20 – 23:40	14 – 12	NNO1	Bewolking 90 – 80% en droog	L. Tilleman H. Peters
Paar en vliegroutes	14-09-2020	19:50 – 23:05	23 – 18	ZW1	Bewolking 10% en droog	J. Metselaar L. Tilleman H. Peters

Nieuwe Kerkstraat 61, Nieuwe Kerkstraat 57 en Laakweg 42
Omdat alleen onderzoek werd gedaan naar gebouwbewonende vleermuizen werden de onderzoeksmethoden van de gewone dwergvleermuis aangehouden, waarbij ook andere vleermuissoorten aangetoond konden worden. Dit houdt in dat er in de periode 15 mei t/m 1 oktober de volgende onderzoeken werden uitgevoerd:

De onderzoeksmethode naar de gewone dwergvleermuis werd aangehouden, waarbij ook andere vleermuissoorten aangetoond konden worden m.b.v. vleermuisdetectors. Dit houdt in dat er in de periode 15 mei t/m 1 oktober de volgende onderzoeken werden uitgevoerd:

- Kraamverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij minimaal één onderzoeksronde moet plaatsvinden in juni;
- Zomerverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij één onderzoeksronde gecombineerd kan worden uitgevoerd met een onderzoek naar kraamverblijven;
- Paarverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 aug - 1 okt) met een tussenperiode van minimaal tien dagen.

Tabel 3: Vleermuisonderzoeken aan de Nieuwe Kerkstraat 61, Nieuwe Kerkstraat 57 en Laakweg 42. NB: De paaronderzoeken op deze locaties zijn nog uitgevoerd conform vleermuisprotocol 2017, de bezoeken in 2021 conform vleermuisprotocol 2021.

Type onderzoek	Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventarisanten
Paar	31-08-2020	21:20 – 23:40	14 – 12	NNO1	Bewolking 90 – 80% en droog	J. Metselaar L. Tilleman
Paar	14-09-2020	19:50 – 23:05	23 – 18	ZW1	Bewolking 10% en droog	J. Metselaar L. Tilleman
Zomer	25-05-2021	03:35 – 05:35	8	ZW3	Bewolking 100 – 0% en droog	J. Metselaar L. Tilleman R. Bredero W. Adriaens L. Toussaint
Kraam	17-06-2021	22:00 – 00:00	24 – 22	NNW2	Bewolking 90 – 20% en droog	L. Tilleman R. Bredero W. Adriaens L. Toussaint L. de Bruijn
Kraam/zomer	06-07-2021	21:55 – 00:00	17 – 14	ZZW3	Bewolking 0 – 30% en droog	J. Metselaar L. Tilleman R. Bredero L. Toussaint L. de Bruijn

De onderzoeken werden uitgevoerd met behulp van vleermuisdetectors (Batlogger M, Batlogger M2 en/of Pettersson D200) waarmee ultrasone geluiden van vleermuizen geluiden hoorbaar werden gemaakt voor het menselijk oor.

Onderzoeksresultaten

Tijdens de quickscan van Staring Advies werden potentiële invliegopeningen aangetroffen in de oude wilg aan de rand van het perceel met houtopstanden. Het gaat om spleten en oude spechtenholen. Verder werden er tijdens het veldbezoek van 18 mei 2020 potentiële invliegopeningen aangetroffen bij het woonhuis en de schuurtjes aan de Meester Folkertstraat 11A, in de bebouwing op Laakweg 42, in de meest zuidelijke schuur achter de Nieuwe Kerkstraat 61 en de schuur achter de Nieuwe Kerkstraat 57. Het onderzoek bij de oude wilg en Meester Folkertstraat 11A werd volledig uitgevoerd in 2020 en bij de overige adressen werd het paaronderzoek uitgevoerd in 2020 en het zomer- en kraamonderzoek in 2021. In het daaruit voortgekomen nader onderzoek werd er één gecombineerd paar-/zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis aangetroffen in de meest zuidelijke schuur achter de Nieuwe Kerkstraat 61 en één paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis in de oude wilg.

NB: Ten tijde van het nader onderzoek in 2020 en 2021 vielen de percelen achter Nieuwe Kerkstraat 35 en 55 buiten het projectgebied, alsmede het perceel met daarop de bebouwing van Nieuwe Kerkstraat 47. De initiatiefnemer heeft het onderzoeksgebied naderhand echter uitgebreid met deze percelen. Een schuurtje achter Nieuwe Kerkstraat 55 en de bebouwing van Nieuwe Kerkstraat 47 zijn geschikt bevonden voor gebouwbewonende vleermuizen. In 2022 wordt daarom nader ecologisch onderzoek verricht op deze grondstukken en afhankelijk van de uitkomsten wordt eventueel een separate ontheffingsaanvraag gedaan.

4.2 Huismus

Methode

Het nader onderzoek naar de huismus werd uitgevoerd conform het Kennisdocument van BIJ12 (BIJ12, 2017[b]). Tussen 1 april en 15 mei 2021 werden twee veldbezoeken afgelegd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Tijdens deze veldbezoeken is onderzoek gedaan naar nest-indicatief en territoriaal gedrag van huismussen. Gedurende tenminste één uur is gekeken of er zingende mannetjes aanwezig zijn en of gebruik wordt gemaakt van invliegopeningen naar nestlocaties. Daarnaast werd ook de functionele leefomgeving in kaart gebracht.

Het onderzoek naar de huismus werd grotendeels uitgevoerd in 2020 en werd in 2021 verder uitgebreid. In totaal werden vier veldbezoeken afgelegd in het kader van de huismus. Op deze manier kon worden vastgesteld of er in het projectgebied wordt gebroed en of delen van het gebied onderdeel zijn van de functionele leefomgeving.

Tabel 4: Huismusonderzoeken van 2020

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventarisanten
23-04-2020	09:00 – 11:30	14 – 19	ZO3	Bewolking 0% en droog	J. Metselaar L. Tilleman
14-05-2020	19:45 – 20:45	11	N4 – 3	Bewolking 60 – 40% en droog	J. Metselaar L. Tilleman

Tabel 5: Huismusonderzoeken van 2021

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventarisanten
13-04-2021	09:30 – 11:10	6 – 8	NW2	Bewolking 5 – 40% en droog	J. Metselaar
06-05-2021	09:00 – 10:35	11	ZW2	Bewolking 70% en droog	L. Tilleman

Onderzoeksresultaten

Binnen de begrenzing van het projectgebied werden in totaal acht nestlocaties vastgesteld. Deze bevonden zich op het erf van Meester Folkertstraat 11A. Op de oprijlaan van dit adres staat een klein afdakje dat met dakpannen betegeld is. Vijf van deze nestlocaties nestlocaties werden hier waargenomen. Daarnaast bevonden twee van deze nestlocaties zich in het schuurtje naast het woonhuis en er bevond er zich één nest in de duiventil (met kippenren). Ook maken verschillende heggen en bosschages op dit erf deel uit van de essentiële functionele leefomgeving. Diverse groenvoorzieningen langs de randen van het projectgebied, namelijk op Laakweg 38, Laakweg 42, Laakweg 62, Laakweg 62A, Nieuwe Kerkstraat 57, Nieuwe Kerkstraat 57A en op Nieuwe Kerkstraat 61 behoren eveneens tot de functionele leefomgeving van in de omgeving broedende huismussen.

NB: Ten tijde van het nader onderzoek in 2020 en 2021 vielen de percelen achter Nieuwe Kerkstraat 35 en 55 buiten het projectgebied, alsmede het perceel met daarop de bebouwing van Nieuwe Kerkstraat 47. De initiatiefnemer heeft het onderzoeksgebied naderhand echter uitgebreid met deze percelen. Een schuurtje achter Nieuwe Kerkstraat 55 en de bebouwing van Nieuwe Kerkstraat 47 zijn geschikt bevonden voor huismussen. In 2022 wordt daarom nader ecologisch onderzoek verricht op deze grondstukken en afhankelijk van de uitkomsten wordt eventueel een separate ontheffingsaanvraag gedaan.

4.3 Steenuil

Methode

Het nader onderzoek naar de steenuil werd uitgevoerd conform het Kennisdocument van BIJ12 (BIJ12, 2017[c]). Er werd in beeld gebracht hoeveel steenuilen in het gebied aanwezig zijn, waar zich de locaties van nesten, rustplaatsen of essentieel functioneel leefgebied (zoals foerageergebieden) zich precies bevinden. De (vermoedelijke) locatie van de nestplaats kan worden vastgesteld door een nestindicatieve waarneming. Dit kan zijn:

- Het aantreffen van een nest;
- De waarneming van bezoek van een steenuil aan een waarschijnlijke nestplaats;
- De waarneming van transport van voedsel naar jongen of bedelende jongen in nestopening.

Nestindicatieve waarnemingen kunnen gedaan worden van eind februari tot en met begin juli. Waarnemingen van exemplaren kunnen het hele jaar gedaan worden, met een optimum van eind februari tot en met begin april.

Er werden vijf veldbezoeken afgelegd in het voorjaar van 2021 om vast te kunnen stellen of er in het projectgebied wordt gebroed en of het deel uitmaakt van het functioneel leefgebied. Het projectgebied werd drie keer in de avond bezocht onder omstandigheden die gunstig zijn voor het waarnemen van steenuilen. Verder vonden er twee bezoeken overdag plaats om op verschillende adressen te zoeken naar sporen die duiden op de aanwezigheid van de steenuil. Daarnaast konden steenuilen worden waargenomen tijdens andere veldbezoeken in het gebied.

Tabel 6: Steenuilonderzoeken

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventarisanten
17-02-2021	19:30 – 21:30	10	ZZW3	Bewolking 90% en droog	J. Metselaar
02-03-2021	19:50 – 22:00	7	O2	Bewolking 0% en droog	L. Tilleman
09-03-2021	12:30 – 16:00	7	NW3	Bewolking 100% en droog	J. Metselaar L. Tilleman
29-03-2021	11:30 – 13:45	14 – 17	ZW4	Bewolking 0% en droog	J. Metselaar L. Tilleman
30-03-2021	21:00 – 23:10	14 – 10	NO2	Bewolking 0% en droog	L. Tilleman

Onderzoeksresultaten

Er werden roepende steenuilen waargenomen binnen het projectgebied, maar er werden geen nestindicerende waarnemingen gedaan of sporen aangetroffen die duiden op aanwezigheid van een nestlocatie binnen het projectgebied. Er bevindt zich wel een nestlocatie direct naast het projectgebied, namelijk aan de Laakweg 34. Dit kon worden bevestigd door informatie van de bewoners, informatie van IVN Vogelwerkgroep Nijkerk, de aanwezigheid van nestmateriaal in een van de schuren en de waarneming van een koppel op dit erf op 13 april 2021. Gezien de ligging van dit erf ten opzichte van het projectgebied en de waargenomen activiteit rond dit erf behoort het projectgebied wel tot de functionele leefomgeving van dit broedpaar. In de bijlage van dit activiteitenplan is een beoordeling van het territorium van het steenuilkoppel op Laakweg 34 opgenomen (Foreest Groen Consult, 2022).

5 INSTANDHOUDING

5.1 Gewone dwergvleermuis

Staat van instandhouding

De gewone dwergvleermuis is een algemeen voorkomende soort, waarvan geen aanwijzingen bekend zijn voor een aantalsverandering (Nationale Databank Flora en Fauna, 2020). De staat van instandhouding is in de huidige situatie 'ongunstig – ontoereikend' in Nederland. De criteria populatieomvang, verspreidingsgebied, kwaliteit van het leefgebied en toekomstperspectief zijn beoordeeld als gunstig. Het toekomstperspectief wordt beoordeeld als ongunstig, waardoor de eindbeoordeling ongunstig is. Daarbij wordt wel vermeld dat de staat van instandhouding als 'gunstig' beoordeeld wordt indien voldoende mitigerende maatregelen genomen worden (Arcadis, 2018). Er wordt niet verwacht dat de staat van instandhouding in gevaar komt bij het verwijderen van deze verblijfplaatsen. Door het aanbieden van vervangende verblijfplaatsen worden negatieve effecten op de plaatselijke populatie zoveel mogelijk voorkomen.

De gewone dwergvleermuis komt bijna overal in Nederland voor en leeft in verschillende biotopen. De soort jaagt bij opgaande vegetatie, bossen, bomenrijen, water en in de bebouwde kom, in tuinen of bij straatlantaarns (Janssen *et al*., 2008). In de omgeving van het projectgebied is voldoende geschikt leefgebied aanwezig. Omliggende woningen aan de Nieuwe Kerkstraat en Dirk Ruitenbeekstraat hebben geschikte kantpannen of andere openingen en er blijven voldoende groen- en watervoorzieningen in de omgeving om langs te foerageren. Naast het aanbieden van vervangende verblijfplaatsen is het voor de soort dus ook mogelijk om naar andere gebouwen in de omgeving uit te wijken.

Effecten

De gewone dwergvleermuis valt onder de Habitatrichtlijn en is beschermd volgens artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te doden of vangen (artikel 3.5 lid 1 Wnb), is het verboden om de soort opzettelijk te verstoren (artikel 3.5 lid 2 Wnb) en is het verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of vernielen (artikel 3.5 lid 4 Wnb).

Overtreding van artikel 3.5 lid 1 moet worden voorkomen door op zorgvuldige wijze te handelen en de werkzaamheden uit te voeren in de minst kwetsbare periode van het jaar.

Omdat de schuur achter Nieuwe Kerkstraat 61 een gecombineerd zomer-/paarverblijfplaats herbergt zal de sloop leiden tot overtreding van artikel 3.5 lid 2 en lid 4 van de Wet natuurbescherming. De paarverblijfplaats in de oude wilg is momenteel niet meer aanwezig, aangezien deze boom is omgevallen.

Zoals boven beschreven worden op korte of lange termijn geen negatieve effecten verwacht op de lokale populatie en staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis. Dit wordt voorkomen door het nemen van maatregelen, zorgvuldig te handelen en de werkzaamheden uit te voeren buiten de kwetsbare periodes.

Maatregelen

De eerste stap die genomen moet worden is het treffen van mitigerende maatregelen door het plaatsen van tijdelijke verblijfplaatsen. Voor de verblijfplaats in de schuur achter Nieuwe Kerkstraat 61 wordt gemitigeerd met één paalkast. De wilg is op natuurlijke wijze omgevallen. Desondanks wordt voor deze locatie ook met één paalkast gemitigeerd. In totaal worden er daarom twee paalkasten kast voor het verlies van twee verblijfplaatsen. Het is bekend dat provincie Gelderland bij verblijfplaatsen van zomer- en paarverblijven in gebouwen de voorkeur geeft aan gevelkasten die aan gebouwen worden geplaatst. De initiatiefnemer ziet dit echter niet als een reële optie voor dit gebied (onvoldoende animo bij omwonenden). Hierop is besloten dat deze paalkasten op woonerven moeten worden geplaatst, aangezien provincie Gelderland het risico op vandalisme als reden geeft voor deze voorkeur (Provincie Gelderland, pers. comm. 04-02-2022). Bovendien worden deze voorzieningen niet geplaatst met als doel om een permanente voorziening te realiseren, de kasten dienen als tijdelijke mitigatie. Gekozen wordt voor het type VK SK 05 van Vivara Pro.

De volgende stap die genomen moet worden is het ongeschikt maken van het gebouw. Dit moet plaatsvinden in de periode waarin vleermuizen het minst kwetsbaar zijn. Het ongeschikt maken moet plaatsvinden in het actieve seizoen van vleermuizen, die loopt van 1 april tot 15 oktober. Daarbij moet de kwetsbare kraamperiode (van 1 mei tot 15 juli) vermeden worden. In de winterperiode (van 15 oktober tot 1 april) kan niet ongeschikt gemaakt worden, omdat vleermuizen dan niet actief zijn en niet zullen vluchten en mogelijk verwond of gedood worden. Het komt er daarom op neer dat het ongeschikt maken van het gebouw moet plaatsvinden tussen 1 april en 30 april of tussen 16 juli en 14 oktober. Gelet op de gewenningsperiodes van tijdelijke vleermuiskasten is de eerstvolgende periode waarin het gebouw ongeschikt kan worden gemaakt tussen 1 april en 30 april 2023. Na de gewenningsperiode van de vleermuiskasten kan het gebouw ongeschikt worden gemaakt door de spouw flink te laten tochten. Dit kan worden bereikt door de muren op de hoeken van het gebouw volledig te verwijderen. Het doel van deze maatregel is dat vleermuizen uit het gebouw vertrekken voordat de werkzaamheden plaats gaan vinden. Wanneer het gebouw ongeschikt is gemaakt, kunnen de vleermuizen de tijdelijke verblijfplaatsen gebruiken als vervangende verblijfplaats. Vanaf vijf dagen na het ongeschikt maken van het gebouw moet worden gecontroleerd of er nog vleermuizen aanwezig zijn. Als deze niet meer worden waargenomen kan de begeleidend ecoloog het gebouw natuurvrij verklaren en kan de sloop plaatsvinden. Hiermee is overtreding van artikel 3.5 lid 1 van de Wnb voorkomen.

Als de bouwfase eenmaal is aangebroken moeten permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd in de nieuwe bebouwing. Duurzame verblijfplaatsen worden gerealiseerd door gevelkasten in de bebouwing in te metselen, bijvoorbeeld type IB VL 08 van Vivara Pro. Omdat er twee verblijfplaatsen zijn aangetroffen moet er conform het kennisdocument met acht permanente kasten worden gecompenseerd.

5.2 Huismus

Staat van instandhouding

De huismus is een standvogel die gebonden is aan bebouwing en komt voornamelijk voor in dorpen en steden. Deze soort heeft een sterke binding met mensen en heeft veel groen nodig in zijn omgeving. Het geschatte aantal broedparen in Nederland lag tussen de 600.000 en 1.000.000 in de periode 2013 – 2015, de meest actuele beoordeelperiode. De landelijke staat van instandhouding wordt door SOVON Vogelonderzoek Nederland beoordeeld als 'matig ongunstig'. Hierin zijn de criteria leefgebied en toekomst beoordeeld als gunstig en de criteria verspreiding en populatie als matig ongunstig. Ten opzichte van 1984 zijn de aantallen sterk afgenomen, maar in de afgelopen twaalf jaar is er geen significante aantalsverandering (SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2021).

De populatieomvang van de huismus in Gelderland is geschat op bijna 141.000 broedparen, waardoor hij beoordeeld is als gunstig. De populatietrend in Gelderland is net als de landelijke trend beoordeeld als stabiel (Boele *et al.*, 2019). Het verspreidingsgebied is eveneens beoordeeld als gunstig. De kwaliteit van het leefgebied en het toekomstperspectief is echter beoordeeld als 'ongunstig-ontoereikend'. Daarbij wordt wel vermeld dat het toekomstperspectief als gunstig wordt beoordeeld indien voldoende mitigerende maatregelen genomen worden. De eindbeoordeling voor de staat van instandhouding in Gelderland is ongunstig-ontoereikend en het toekomstbeeld is verslechterend (Arcadis, 2018).

Er wordt niet verwacht dat de staat van instandhouding in gevaar komt bij het verwijderen van de bosschages. Door het aanbieden van vervangende bosschages worden negatieve effecten op de plaatselijke populatie voorkomen en blijven de nestlocaties intact en functioneel.

Effecten

De huismus valt onder de Vogelrichtlijn en is beschermd volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te doden of vangen (artikel 3.1 lid 1 Wnb), is het verboden de nesten, rustplaatsen en eieren te beschadigen of vernielen (artikel 3.1 lid 2 Wnb) en is het verboden om de soort opzettelijk te verstoren (artikel 3.1 lid 4 Wnb).

Overtreding van artikel 3.1 lid 1 moet worden voorkomen door op zorgvuldige wijze te handelen en de werkzaamheden uit te voeren in de minst kwetsbare periode van het jaar.

Omdat de gebouwen op het terrein van Meester Folkertstraat 11A acht huismusnesten herbergen zal de sloop leiden tot overtreding van artikel 3.1 lid 2 en lid 4 van de Wet natuurbescherming.

Zoals boven beschreven worden op korte of lange termijn geen negatieve effecten verwacht op de lokale populatie en staat van instandhouding van de huismus. Dit wordt voorkomen door het nemen van maatregelen, zorgvuldig te handelen en de werkzaamheden uit te voeren buiten de kwetsbare periodes.

Maatregelen

De eerste stap die genomen moet worden is het treffen van mitigerende maatregelen door het plaatsen van tijdelijke verblijfplaatsen. Omdat er acht nestlocaties werden aangetroffen moet worden gemitigeerd met een huismussentil die geschikt is voor het huisvesten van tenminste acht huismuskoppels. Net als bij gewone dwergvleermuizen is het bekend dat provincie Gelderland bij huismussen de voorkeur geeft aan gevelkasten die aan gebouwen worden geplaatst. De initiatiefnemer ziet dit echter niet als een reële optie voor dit gebied (onvoldoende animo bij omwonenden). Hierop is besloten dat een huismussentil wordt geplaatst op een smalle grasstrook tussen Meester Folkertstraat 25 en 27, in de nabijheid van de huidige nestlocaties. Omdat provincie Gelderland het risico op vandalisme als reden opgeeft voor de voorkeur voor gevelkasten dient de huismussentil omzoomd te worden door stekelige planten, zodat vandalisme is uitgesloten. Bovendien worden deze voorzieningen niet geplaatst met als doel om een permanente voorziening te realiseren, de kasten dienen als tijdelijke mitigatie. Gekozen wordt voor het type HT MU 02 of HT MU 03 van Vivara Pro die ruimte kunnen bieden aan maximaal achttien huismuskoppels.

De volgende stap die genomen moet worden is het ongeschikt maken van de gebouwen. Dit mag echter niet plaatsvinden in de broedperiode en in periodes met vorst. Rekening houdend met de kwetsbare periodes van de huismus, de gewenningstijd (drie maanden) en de behandeltijd van de ontheffingsaanvraag is de eerstvolgende periode waarin ongeschikt mag worden gemaakt vanaf circa 1 december 2022 tot 1 maart 2023. Ruim veertien dagen voorafgaand aan de werkzaamheden moet de tuinbeplanting worden verwijderd en vervolgens moeten de gebouwen minimaal vijf dagen voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt worden gemaakt. Dit kan worden gedaan door handmatig alle dakpannen te verwijderen (BIJ12, 2017[b]). Het doel van deze maatregel is dat huismussen niet meer in de gebouwen kunnen verblijven voordat de sloopwerkzaamheden plaats gaan vinden. De werkzaamheden dienen zich niet alleen te beperken tot de bijgebouwen waar de huismussen werden aangetroffen. Ook het woonhuis moet ongeschikt worden gemaakt om te voorkomen dat de huismussen naar dit gebouw uitwijken. Als huismussen na vijf dagen niet meer aanwezig zijn kan de begeleidend ecoloog het gebouw natuurvrij verklaren en kan de sloop plaatsvinden. Hiermee is overtreding van artikel 3.1 lid 1 van de Wnb voorkomen.

Als de bouwfase eenmaal is aangebroken moeten (minstens) zestien permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd in de nieuwe bebouwing. De kasten moeten op tenminste 3 meter hoogte en bij voorkeur binnen 100 meter van de voormalige verblijfplaatsen (maximaal 200 meter) worden geplaatst. Daarnaast moeten de kasten een minimale binnenruimte hebben van 13 x 15 x 8 cm (l x b x h) en beschikken over een invliegopening van circa 3,5 cm. Hiervoor kan inbouwsteen IB GZ 05 van Vivara Pro worden gebruikt die zowel geschikt is voor de huismus als voor de gierzwaluw. Los van de voorgenoemde maatregelen wordt aangeraden om natuurinclusief te bouwen. Met betrekking tot de huismus kan dit door de voorste twee rijen dakpannen van onder toegankelijk te houden voor deze soort en het vogelschroot pas te plaatsen vanaf de onderkant van de derde dakpan.

Voor de huismus is het belangrijk om het leefgebied rond de Meester Folkerstraat zo snel mogelijk te herstellen. Om dit mogelijk te maken dienen binnen 10 meter van de nieuwe nestlocaties nieuwe groenvoorzieningen te worden aangebracht. Dit moet een combinatie van hagen en struiken zijn, zoals beukenhagen en/of ligusterhagen en hulst, meidoorn en/of vuurdoorn. Ook wordt geadviseerd om in andere delen van Deelplan III dergelijke maatregelen te treffen. Op andere plekken in Deelplan 3 waar functioneel leefgebied van de huismus aanwezig is moet zowel voor, tijdens als na de werkzaamheden functioneel leefgebied aanwezig blijven. Het gaat hier om groenvoorzieningen op Laakweg 42, Laakweg 38, Laakweg 62, Nieuwe

Kerkstraat 57A en Nieuwe Kerkstraat 61. Nieuwe hagen en struiken moeten op de betreffende percelen worden aangeplant indien de bestaande groenvoorzieningen worden verwijderd. Er moet dan worden gekozen voor beuken- en/of ligusterhagen of voor heesters zoals hulst, meidoorn en vuurdoorn.

5.3 Steenuil

Staat van instandhouding

De steenuil is een soort van kleinschalige cultuurlandschappen die met name voorkomt in het midden, oosten en zuiden van Nederland. Het geschatte aantal broedparen in Nederland lag tussen de 7.500 en 8.500 in de periode 2013 – 2015, de meest actuele beoordeelperiode. De landelijke staat van instandhouding wordt door SOVON Vogelonderzoek Nederland beoordeeld als 'matig ongunstig'. Hierin is het criterium verspreiding beoordeeld als 'gunstig' aangezien de steenuil nog steeds in een groot aantal atlasblokken aanwezig is. De criteria leefgebied en toekomst zijn echter beoordeeld als 'matig ongunstig'. Ten opzichte van 1990 is het aantal broedparen sterk afgenomen, maar in de afgelopen tien jaar zijn is er weer een lichte stijging te zien. Hiermee is de populatietrend gestabiliseerd (SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2021). Waarschijnlijk is dit te danken aan de inzet van vrijwilligers en steenuilwerkgroepen die zich actief inzetten voor de bescherming van de soort. Knelpunten zijn de intensivering van de landbouw, ruimtelijke ontwikkelingen en de aanleg van wegen. Hierdoor neemt het oppervlak aan geschikt leefgebied af en neemt de kans op aanrijding in het verkeer toe. Daarnaast vindt er predatie plaats door de in aantallen toenemende steenmarter (Arcadis, 2018).

De populatietrend van de steenuil in de provincie Gelderland volgt dezelfde lijn als de landelijke populatie (SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2021). In Gelderland broedt bijna 39% van de Nederlandse steenuilpopulatie. De soort komt verspreidt over de provincie voor, met uitzondering van bosrijke gebieden als de Veluwe en het Rijk van Nijmegen. Er bevinden zich echter drie bolwerken in de provincie, namelijk de Achterhoek en Liemers, het rivierengebied en de randen van de Veluwe (Arcadis, 2018). Ook in de buitengebieden van Nijkerkerveen komt de steenuil vrij veel voor. Dankzij het aanbieden van vervangende verblijfplaatsen en het aanbrengen van kleinschalige landschapselementen worden komt de staat van instandhouding niet in gevaar en worden negatieve effecten op de plaatselijke populatie zoveel mogelijk voorkomen.

Ten zuiden en westen van het projectgebied is voldoende geschikt leefgebied aanwezig. Naast het optimaliseren van de directe omgeving rondom Laakweg 34 kan de soort uitwijken naar gebieden waar kleinschalige landschapselementen worden aangebracht en nestkasten worden aangeboden. Het doel is de soort te behouden op de Laakweg 34.

Effecten

De steenuil valt onder de Vogelrichtlijn en is beschermd volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te doden of vangen (artikel 3.1 lid 1 Wnb), is het verboden de nesten, rustplaatsen en eieren te beschadigen of vernielen (artikel 3.1 lid 2 Wnb) en is het verboden om de soort opzettelijk te verstoren (artikel 3.1 lid 4 Wnb).

Overtreding van artikel 3.5 lid 1 wordt voorkomen doordat de nestlocatie van het steenuilkoppel op Laakweg 34 intact blijft. Daarnaast worden op diverse plaatsen maatregelen genomen om het leefgebied in

stand te houden. Zodoende wordt ook overtreding van artikel 3.5 lid 2 en lid 4 van de Wet natuurbescherming voorkomen. Bovendien moet op zorgvuldige wijze worden gehandeld tijdens de werkzaamheden rondom Laakweg 34 en dienen deze plaats te vinden in de minst kwetsbare periode van het jaar.

Zoals boven beschreven worden op korte of lange termijn geen negatieve effecten verwacht op de lokale populatie en staat van instandhouding van de steenuil. Dit wordt voorkomen door het nemen van maatregelen, zorgvuldig te handelen en de werkzaamheden uit te voeren buiten de kwetsbare periodes.

Maatregelen
Zie bijlage I

6 MAATREGELEN EN PLANNING

6.1 Uitvoering van de werkzaamheden

De planning van de werkzaamheden is afgestemd op de aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis, huismus en de vlak buiten het projectgebied aanwezige steenuil. De werkzaamheden die deze soorten kunnen verstoren vinden daarom plaats in de minst kwetsbare periode (zie onderstaande tabel). Deze periodes zijn afgestemd op het document '*Toelichting aanvraag ontheffing Wet natuurbescherming (Wnb) Hoofdstuk 3 soorten*' van provincie Gelderland (gewone dwergvleermuis) en de kennisdocumenten van BIJ12 (steenuil en huismus).

Tabel 7. Planning van de maatregelen en werkzaamheden. Werkzaamheden in oranje periodes kunnen worden uitgevoerd mits aan voorschriften uit dit activiteitenplan wordt voldaan en in rode periodes kunnen de werkzaamheden niet plaatsvinden zolang de bebouwing waarin nest- of verblijfplaatsen aanwezig zijn niet natuurvrij zijn verklaard.

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Gewone dwergvleermuis												
Steenuil (*)												
Huismus												

** Geen verblijfplaatsen aanwezig in het projectgebied (zie bijlage I).*

Gewone dwergvleermuis

Pas nadat de schuur ongeschikt is gemaakt en de effectiviteit van deze maatregel is gecontroleerd mag het pand worden gesloopt. Met het in acht nemen van de gewenningstijd is de eerstvolgende mogelijkheid om de schuur te slopen in de periode 16 juli tot 15 oktober 2022.

De ecologische maatregelen worden in de onderstaande volgorde uitgevoerd:

- Plaatsing paalkasten;
- Tijdig ongeschikt maken van het gebouw (na aflopen gewenningstijd en ontheffingsverlening);
- Controle op afwezigheid en natuurvrij verklaring;
- Bescherming tijdelijke verblijven;
- Sloop gebouw;
- Aanbrengen permanente verblijfplaatsen in nieuwbouw.

Huismus

Pas nadat de gebouwen ongeschikt zijn gemaakt en de effectiviteit van deze maatregel is gecontroleerd mogen de gebouwen worden gesloopt. Rekening houdend met de gewenningstijd, de behandeltijd van de ontheffingsaanvraag en de broedperiode is dit vanaf circa 1 december 2022 tot 1 maart 2023.

De ecologische maatregelen worden in de onderstaande volgorde uitgevoerd:

- Ophangen tijdelijke verblijfplaatsen;
- Tijdig ongeschikt maken van de bebouwing;
- Controle op afwezigheid en natuurvrij verklaring;
- Bescherming tijdelijke verblijven;
- Sloop bebouwing;

- Aanbrengen permanente verblijfplaatsen in nieuwbouw en herstellen functioneel leefgebied.

6.2 Gewone dwergvleermuis

Plaatsing paalkasten

De eerste stap die genomen moet worden is het treffen van mitigerende maatregelen door het plaatsen van tijdelijke verblijfplaatsen. Voor de verblijfplaats in de schuur achter Nieuwe Kerkstraat 61 wordt gemitigeerd met één paalkast. De wilg is op natuurlijke wijze omgevallen. Desondanks wordt voor deze locatie ook met één paalkast gemitigeerd. In totaal worden er daarom twee paalkasten kast voor het verlies van twee verblijfplaatsen. Het is bekend dat provincie Gelderland bij verblijfplaatsen van zomer- en paarverblijven in gebouwen de voorkeur geeft aan gevelkasten die aan gebouwen worden geplaatst. De initiatiefnemer ziet dit echter niet als een reële optie voor dit gebied. Hierop is besloten dat deze paalkasten op woonerven moeten worden geplaatst, aangezien provincie Gelderland het risico op vandalisme als reden geeft voor deze voorkeur (Provincie Gelderland, pers. comm. 04-02-2022). Bovendien worden deze voorzieningen niet geplaatst met als doel om een permanente voorziening te realiseren, de kasten dienen als tijdelijke mitigatie.

De voorgenoemde paalkasten dienen binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaatsen te worden geplaatst en in de buurt van bestaande groenstructuren, moeten minimaal 3 meter boven de grond (onderzijde invliegopening) worden geplaatst, moet beschikken over drie lagen en met voldoende grip aan de binnenzijde. Gekozen wordt voor het type VK SK 05 van Vivara Pro. De beoogde locaties voor het plaatsen van de paalkasten zijn de tuinen van Nieuwe Kerkstraat 27 en Nieuwe Kerkstraat 41a. Op respectievelijk 22 april en 25 mei 2022 zijn locatiebezoeken afgelegd om samen met de bewoners te bepalen wat hiervoor de meest geschikte plek is [1].

Voor de tijdelijke paarverblijfplaatsen geldt een gewenningsperiode van minimaal zes maanden, wat betekent dat de vleermuizen zes maanden de tijd moeten hebben om de nieuwe paalkasten te inspecteren. De gewenningsperiode voor zomerverblijven bedraagt drie maanden, waarin alleen de maanden april t/m oktober meetellen. Er dient daarom ook rekening te worden gehouden met drie maanden gewenningstijd in de maanden april t/m oktober, aangezien er sprake is van een gecombineerd zomer-/paarverblijf in de schuur achter Nieuwe Kerkstraat 61.

[1] *01-06-2022: De bewoners van Nieuwe Kerkstraat hebben inmiddels ingestemd met de plaatsing van de paalkast.*



Figuur 2. Beoogde locaties voor de plaatsing van twee paalkasten (gele stippen) voor het verlies van de paar-/zomerverblijfplaats in de schuur achter Nieuwe Kerkstraat 61 (blauw vlak) en de oude wilg (groene stip). De rode lijn indiceert de begrenzing van het projectgebied.

<u>Ongeschikt maken gebouw</u>

Het ongeschikt maken van de schuur kan plaatsvinden in de periode van 1 april tot 1 mei of van 16 juli tot 15 oktober. Voor de oude wilg is dit niet van toepassing aangezien deze al niet meer aanwezig is. Het ongeschikt maken van de schuur moet minimaal vijf dagen voorafgaand aan de werkzaamheden gebeuren. Om de schuur ongeschikt te maken als verblijfplaats moet de spouwmuur en eventuele andere tussenruimtes flink gaan tochten (zie het voorbeeld in figuur 3). Het creëren van tocht is echter niet eenvoudig. Het gebouw mag niet instorten, maar er moet wel voldoende luchtcirculatie zijn om de vleermuizen weg te jagen. Dit kan bereikt worden door gaten in de muren te maken of door de dakbedekking los te maken, dan wel gaten hierin te maken. Soms is er nog oude isolatie aanwezig. Bij voorkeur wordt de spouw daarom volledig aan de bovenkant geopend door handmatig alle dakpannen, dakbeschot, boeiboorden en muurplaten te verwijderen. Ook raam- en deurkozijnen moeten daarbij worden verwijderd (BIJ12, 2017[a]). Het doel van deze maatregel is dat vleermuizen uit het gebouw vertrekken voordat de sloopwerkzaamheden plaats gaan vinden.



Figuur 3. Voorbeeld van een ongeschikt gemaakte spouwmuur.

Controle van de effectiviteit

Nadat de gebouwen ongeschikt zijn gemaakt moet er na vijf dagen een controle plaatsvinden. Deze controle vindt plaats in dezelfde vorm als een nader onderzoek naar zomerverblijven van vleermuizen. De temperatuur moet voor het uitvoeren van dit onderzoek dus minimaal 7 graden Celsius of hoger zijn. Wanneer de gewone dwergvleermuis nog steeds wordt aangetroffen moeten de maatregelen worden uitgebreid. Na vijf dagen vindt er dan opnieuw een controle plaats. Wanneer er geen vleermuizen meer aanwezig zijn wordt het gebouw natuurvrij verklaard door de begeleidend ecoloog en mogen de werkzaamheden worden uitgevoerd.

Bescherming van de tijdelijke verblijfplaatsen

De tijdelijke verblijven moeten tijdens de werkzaamheden worden beschermd. Er mag geen (bouw)verlichting schijnen of uitstralen op de aangebrachte kasten. Na uitvoering van de werkzaamheden blijven deze voorzieningen hangen. Als het gewenst is deze voorzieningen te verwijderen, kan dit pas nadat de permanente verblijven zijn geplaatst, de gewenningsperiode voor deze kasten voorbij is en de afwezigheid van vleermuizen in de kasten is gecontroleerd.

Sloop van de bebouwing

De bebouwing moet worden gesloopt vanaf één zijde. Op deze manier hebben eventueel nog aanwezige dieren de mogelijkheid om te ontsnappen. Wordt een dier tijdens de sloop aangetroffen dan moet dit dier de kans krijgen om zichzelf in veiligheid te brengen. Bij onbekende situaties wordt contact opgenomen met de begeleidend ecoloog.

Aanbrengen van permanente verblijven

Bij de bouw van de nieuwe woningen worden (tenminste) acht permanente verblijfplaatsen gerealiseerd (figuur 4 en 5). Duurzame verblijfplaatsen worden gerealiseerd door gevelkasten in de bebouwing in te metselen, bijvoorbeeld type IB VL 08 van Vivara Pro. Verder zullen de verblijfplaatsen worden gerealiseerd volgens de regels van het kennisdocument (op minstens 3 meter hoogte, buiten bereik van predatoren etc.). De voorkeur heeft om de verblijfplaatsen zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke verblijfplaatsen te realiseren. Verder worden de kasten op verschillende windrichtingen geplaatst zodat er voldoende variatie is. Door de overmaat aan kasten worden niet alleen de aangetroffen verblijven gemitigeerd maar kan de lokale populatie er ook profijt van hebben.



Figuur 4. Potentiële locaties waar vier permanente paar-/zomerkasten kunnen worden aangebracht in de omgeving van Nieuwe Kerkstraat 61 (gele stippen).

Los van bovenstaande maatregelen wordt aangeraden om natuurinclusief te bouwen. Met betrekking tot de gewone dwergvleermuis kan dit door spouwruimtes te creëren van 2 bij 2 meter, met gripfolie over de isolatie. In de spouw dient dan 2 à 3 cm aan vrije bewegingsruimte te zijn. Toegang tot de spouw kan worden gerealiseerd in de vorm van een open stootvoeg van 2 cm breed. Met name bij kopgevels van gebouwen die grenzen aan watergangen wordt dit sterk aanbevolen. Het slagingspercentage wordt hier hoog geacht.



Figuur 5. Potentiële locaties waar vier permanente paar-/zomerkasten kunnen worden aangebracht in de omgeving van de omgevallen oude wilg (gele stippen).

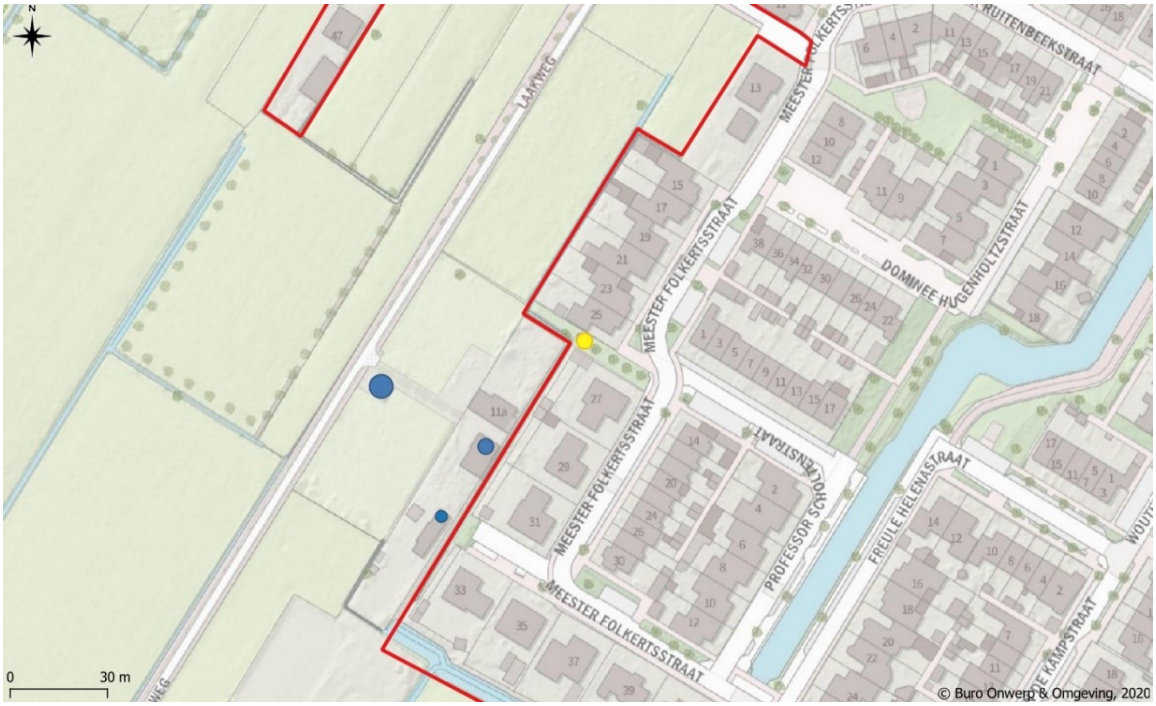
Logboek

Van alle werkzaamheden wordt een ecologisch logboek bijgehouden dat (digitaal) op de projectlocatie aanwezig is. Het is belangrijk dat alle mitigerende en compenserende maatregelen goed gedocumenteerd worden. Dit houdt in dat de locaties van de nestkasten duidelijk in beeld moeten worden gebracht, maar ook de datum waarop deze geplaatst worden. Daarnaast moet hier ook in komen te staan wanneer de controle wordt uitgevoerd op de afwezigheid van de gewone dwergvleermuis en wanneer het gebouw natuurvrij is verklaard.

6.3 Huismus

Plaatsing huismussentil

De eerste stap die genomen moet worden is het treffen van mitigerende maatregelen door het plaatsen van tijdelijke verblijfplaatsen. Omdat er acht nestlocaties werden aangetroffen moet worden gemitigeerd met een huismussentil die geschikt is voor het huisvesten van tenminste acht huismuskoppels. Net als bij gewone dwergvleermuizen is het bekend dat provincie Gelderland bij huismussen de voorkeur geeft aan gevelkasten die aan gebouwen worden geplaatst. De initiatiefnemer ziet dit echter niet als een reële optie voor dit gebied. Hierop is besloten dat een huismussentil wordt geplaatst op een smalle grasstrook tussen Meester Folkertstraat 25 en 27, in de nabijheid van de huidige nestlocaties. Omdat provincie Gelderland het risico op vandalisme als reden opgeeft voor de voorkeur voor gevelkasten dient de huismussentil omzoomd te worden door stekelige planten, zodat vandalisme is uitgesloten. Bovendien worden deze voorzieningen niet geplaatst met als doel om een permanente voorziening te realiseren, de kasten dienen als tijdelijke mitigatie. Gekozen wordt voor het type HT MU 02 of HT MU 03 van Vivara Pro die ruimte kunnen bieden aan maximaal achttien huismuskoppels. Verder geldt er een gewenningsperiode van minimaal drie maanden, wat betekent dat huismussen drie maanden de tijd moeten hebben om de nieuwe huismussentil te inspecteren.



Figuur 6. Beoogde locatie voor de plaatsing van een huismussentil (gele stip) voor het verlies van de nestlocaties op de Meester Folkertstraat 11A (blauwe stippen).

Ongeschikt maken van het projectgebied

Het ongeschikt maken van het projectgebied dient plaats te vinden buiten de broedperiode. Met het in acht nemen van de gewenningstijd is de eerstvolgende mogelijkheid van 1 september 2022 tot 1 maart 2023. Ruim veertien dagen voorafgaand aan de werkzaamheden moet de tuinbeplanting worden verwijderd en vervolgens moeten de gebouwen minimaal vijf dagen voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt worden gemaakt. Dit kan worden gedaan door handmatig alle dakpannen te verwijderen (BIJ12, 2017[b]). Het doel van deze maatregel is dat huismussen niet meer in de gebouwen kunnen verblijven voordat de sloopwerkzaamheden plaats gaan vinden. Ook het woonhuis moet ongeschikt worden gemaakt om te voorkomen dat de huismussen naar dit gebouw uitwijken.

Controle van de effectiviteit

Nadat de gebouwen ongeschikt zijn gemaakt moet er na vijf dagen een controle plaatsvinden. Deze controle dient ter bevestiging of de maatregelen hebben gewerkt. Wanneer de huismussen nog steeds gebruik maken van het gebouw moeten de maatregelen worden uitgebreid. Na vijf dagen vindt er dan opnieuw een controle plaats. Wanneer er geen huismussen meer aanwezig zijn wordt het gebouw natuurvrij verklaard door de begeleidend ecoloog en mogen de werkzaamheden worden uitgevoerd.

Bescherming tijdelijke verblijven

De tijdelijke verblijven moeten tijdens de werkzaamheden worden beschermd. Er mag geen (bouw)verlichting schijnen of uitstralen op de aangebrachte kasten. Na uitvoering van de werkzaamheden blijven deze voorzieningen hangen. Als het gewenst is deze voorzieningen te verwijderen, kan dit pas nadat de permanente verblijven zijn geplaatst, de gewenningsperiode voor deze kasten voorbij is en de afwezigheid van huismussen in de kasten is gecontroleerd.

Sloop van de bebouwing

Aangezien buiten de broedperiode wordt gesloopt zijn er geen aanvullende maatregelen nodig tijdens de sloop.

Aanbrengen van permanente verblijven

Bij de bouw van de nieuwe woningen worden (tenminste) zestien permanente verblijfplaatsen gerealiseerd (figuur 7). De kasten worden opgehangen volgens de voorschriften van het document '*Toelichting aanvraag ontheffing Wet natuur-bescherming (Wnb) Hoofdstuk 3 soorten*' van provincie Gelderland en het 'Kennis-document Huismus' van BIJ12. Dit houdt onder andere in dat ze worden geplaatst op tenminste 3 meter hoogte en bij voorkeur binnen 100 meter van de voormalige verblijfplaatsen (maximaal 200 meter). De kasten moeten een minimale binnenruimte hebben van 13 x 15 x 8 cm (l x b x h) en beschikken over een invliegopening van circa 3,5 cm. Hiervoor kan inbouwsteen IB GZ 05 van Vivara Pro worden gebruikt die zowel geschikt is voor de huismus als voor de gierzwaluw. Verder worden de kasten bij voorkeur op het noorden tot zuidoosten georiënteerd. Door de overmaat aan kasten worden niet alleen de aangetroffen verblijven gemitigeerd maar kan de lokale populatie er ook profijt van hebben.



Figuur 7. Potentiële locaties waar zestien permanente huismus- of gierzwaluwkasten kunnen worden aangebracht (gele stippen) in de omgeving van de Meester Folkertstraat. Bij voorkeur wordt op nog meer locaties in Deelplan III voorzien in nestplaatsen voor huismussen (en gierzwaluwen).

Los van de voorgenoemde maatregelen wordt aangeraden om natuurinclusief te bouwen. Met betrekking tot de huismus kan dit door de voorste twee rijen dakpannen van onder toegankelijk te houden voor deze soort en het vogelschroot pas te plaatsen vanaf de onderkant van de derde dakpan.

Herstellen functioneel leefgebied

Voor de huismus is het belangrijk om het leefgebied rond de Meester Folkerstraat zo snel mogelijk te herstellen. Om dit mogelijk te maken dienen binnen 10 meter van de nieuwe nestlocaties nieuwe groenvoorzieningen te worden aangebracht. Dit moet een combinatie van hagen en struiken zijn, zoals beukenhagen en/of ligusterhagen en hulst, klimop, meidoorn en/of vuurdoorn. Ook wordt geadviseerd om in andere delen van Deelplan III dergelijke maatregelen te treffen. Door zowel kasten aan te bieden als het leefgebied te herstellen kan de populatie huismussen behouden en mogelijk zelfs versterkt worden.

Op andere plekken in Deelplan 3 waar functioneel leefgebied van de huismus aanwezig is moet zowel voor, tijdens als na de werkzaamheden functioneel leefgebied aanwezig blijven (zie figuur 8). Het gaat hier om groenvoorzieningen op Laakweg 42, Laakweg 38, Laakweg 62, Nieuwe Kerkstraat 57A en Nieuwe Kerkstraat 61. Nieuwe hagen en struiken moeten op de betreffende percelen worden aangeplant indien de bestaande groenvoorzieningen worden verwijderd. Er moet dan worden gekozen voor groenblijvende of dichte heesters zoals hulst, meidoorn en vuurdoorn of beuken- en ligusterhagen.



Figuur 8. Locaties waar functioneel leefgebied van huismussen aanwezig is.

Logboek

Van alle werkzaamheden wordt een ecologisch logboek bijgehouden dat (digitaal) op de projectlocatie aanwezig is. Het is belangrijk dat alle mitigerende en compenserende maatregelen goed gedocumenteerd worden. Dit houdt in dat de locaties van de nestkasten duidelijk in beeld moeten worden gebracht, maar ook de datum waarop deze geplaatst worden. Daarnaast moet hier ook in komen te staan wanneer de controle op effectiviteit van de maatregelen is uitgevoerd en wanneer de gebouwen natuurvrij zijn verklaard.

6.4 Steenuil

Zie bijlage I

6.5 Planning

De planning van de maatregelen die in dit hoofdstuk aan bod zijn gekomen staat in de onderstaande tabellen weergegeven.

Gewone dwergvleermuis:

Tabel 8. Planning van de maatregelen en werkzaamheden. Werkzaamheden in groene periodes kunnen zonder beperkingen worden uitgevoerd, werkzaamheden in oranje periodes kunnen worden uitgevoerd mits aan voorschriften uit dit activiteitenplan wordt voldaan en in rode periodes kunnen de werkzaamheden niet plaatsvinden zolang de bebouwing niet natuurvrij is.

	2022							**2023**				
	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei
Kwetsbare periodes												
Doorlooptijd ontheffingsaanvraag												
Plaatsen paalkasten												
Gewenningsperiode	P/Z	P/Z	P/Z	P/Z	P/Z	P	P	P	P	P		
Ongeschikt maken bebouwing											*	
Controle op afwezigheid											*	
Start werkzaamheden											*	

** Het gebouw ongeschikt maken mag vanaf april 2023 indien de gewenningstijd is verstreken en nadat de ontheffing is verleend. De controle op afwezigheid mag vervolgens vanaf vijf dagen na het ongeschikt maken. De start van de werkzaamheden mag beginnen nadat de bebouwing natuurvrij is verklaard.*

Huismus

Tabel 9. Planning van de maatregelen en werkzaamheden m.b.t. de huismus. Werkzaamheden in groene periodes kunnen zonder beperkingen worden uitgevoerd, werkzaamheden in oranje periodes kunnen worden uitgevoerd mits aan voorschriften uit dit activiteitenplan wordt voldaan en in rode periodes kunnen de werkzaamheden niet plaatsvinden zolang de bebouwing niet natuurvrij is.

	2022							2023				
	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei
Kwetsbare periodes												
Doorlooptijd ontheffingsaanvraag												
Plaatsen huismussentil												
Gewenningsperiode												
Tuinbeplanting verwijderen							*					
Ongeschikt maken bebouwing							**					
Controle op afwezigheid												
Start werkzaamheden							***					

* Nadat de ontheffing is verleend

** Nadat de ontheffing is verleend en 14 dagen nadat de tuinbeplanting is verwijderd

*** Nadat afwezigheid huismussen is bevestigd

NB: Op overige plekken waar functioneel leefgebied van de huismus wordt verwijderd moeten zowel voor, tijdens als na de werkzaamheden hagen en struiken aanwezig blijven.

7 ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

7.1 Gewone dwergvleermuis

≥ 1 juni 2022

- Twee vleermuispaalkasten worden binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaatsen geplaatst.
- Ontheffingsaanvraag wordt ingediend (doorlooptijd van 20 tot 26 weken).

≥ ca. 1 april 2023 (na verkrijgen ontheffing)

- Ongeschikt maken van complex d.m.v. het maken van gaten in de spouwmuur en het handmatig verwijderen van alle dakpannen, dakbeschot, boeiboorden en muurplaten. Raam- en deurkozijnen moeten ook worden verwijderd.
- Het doel is om tocht te creëren in het complex en de spouwmuren, zodat vleermuizen het pand zullen verlaten.
- Let op! De eerstvolgende periode waarin de bebouwing ongeschikt mag worden gemaakt bevindt zich tussen 1 april en 1 mei 2023. Indien dit niet mogelijk is, is de eerstvolgende periode waarin dit kan tussen 16 juli en 15 oktober 2023. Het ongeschikt maken van de bebouwing mag namelijk niet plaatsvinden in de kwetsbare winterperiode en kraamperiode.

≥ ca. 6 april 2023 (vijf dagen na het ongeschikt maken)

- Controle op effectiviteit (nachttemperatuur ≥ 7°C)
- Natuurvrij verklaring als er geen vleermuizen meer aanwezig zijn
- Als er wel vleermuizen aanwezig zijn, gebouw verder ongeschikt maken en na vijf dagen weer een controle

≥ ca. 7 april 2023 (na natuurvrij verklaring)

- Aanvang sloop en werkzaamheden
- Realisatie van minstens acht permanente vleermuisverblijven (ingemetselde gevelkasten) in de directe omgeving van de omgevallen oude wilg en Nieuwe Kerkstraat 61.
- Los van bovenstaande maatregelen wordt aangeraden om natuurinclusief te bouwen. Met betrekking tot de gewone dwergvleermuis kan dit door spouwruimtes te creëren van 2 bij 2 meter, met gripfolie over de isolatie. In de spouw dient dan 2 à 3 cm aan vrije bewegingsruimte te zijn. Toegang tot de spouw kan worden gerealiseerd in de vorm van een open stootvoeg van 2 cm breed. Met name bij kopgevels van gebouwen die grenzen aan watergangen wordt dit sterk aanbevolen. Het slagingspercentage wordt hier hoog geacht.

7.2 Huismus

≥ 1 juni 2022

- Een huismussentil wordt binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaatsen geplaatst.
- Ontheffingsaanvraag wordt ingediend (doorlooptijd van 20 tot 26 weken).

≥ ca. 1 december 2022 (na verkrijgen ontheffing)

- Het verwijderen van alle tuinbeplanting op Meester Folkertstraat 11A.
- Het doel is om de nestlocaties en het leefgebied van de huismus ongeschikt te maken.
- Om de nestlocaties ongeschikt te mogen maken moet de huismussentil minimaal drie maanden voorafgaand aan dit moment zijn geplaatst.

≥ ca. 15 december 2022 (na verkrijgen ontheffing)

- Ongeschikt maken van de gebouwen op Meester Folkerstraat 11A door het handmatig verwijderen van alle dakpannen, dakbeschot, boeiboorden en muurplaten.
- Het doel is om de rust- en nestplaatsen ongeschikt te maken, zodat huismussen hier niet meer zullen verblijven.
- Let op! Het ongeschikt maken van de nestlocaties mag niet plaatsvinden in het broedseizoen van de soort (1 maart t/m 31 augustus) en in periodes met strenge vorst.

≥ ca. 20 december 2022 (vijf dagen na het ongeschikt maken)

- Controle op effectiviteit.
- Natuurvrij verklaring als er geen huismussen meer aanwezig zijn.
- Als er wel huismussen in de opstallen verblijven, het gebouw verder ongeschikt maken en na vijf dagen weer een controle.

≥ ca. 21 december 2022 (na natuurvrij verklaring)

- Aanvang sloop en werkzaamheden.
- Realisatie van minstens zestien permanente huismus- of gierzwaluwkasten (ingemetselde gevelkasten) in de omgeving van de Meester Folkertstraat.
- Op overige plekken waar functioneel leefgebied van de huismus wordt verwijderd moeten zowel voor, tijdens als na de werkzaamheden hagen en struiken aanwezig blijven om negatieve effecten te voorkomen.
- Los van bovenstaande maatregelen wordt aangeraden om natuurinclusief te bouwen. Met betrekking tot de huismus kan dit door de voorste twee rijen dakpannen van onder toegankelijk te houden voor deze soort en het vogelschroot pas te plaatsen vanaf de onderkant van de derde dakpan.

7.3 Algemene maatregelen

- Maak in de actieve periode van vleermuizen ’s avonds en ’s nachts geen of zo min mogelijk gebruik van bouwverlichting. Waar verlichting noodzakelijk is, richt deze op de grond en voorkom uitstraling naar de omgeving. Houd er ook rekening mee dat er geen verstorende verlichting op de tijdelijke en permanente vleermuiskasten wordt gericht. Indien verlichting hier noodzakelijk is, gebruik dan vleermuisvriendelijke, amberkleurige verlichting om verstoring te voorkomen. Groene en witte verlichting gelden als verstorend voor vleermuizen.

- Het ecologisch werkprotocol (H7) dient op de locatie aanwezig te zijn en onder alle betrokken werknemers bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd.
- In onvoorziene situaties m.b.t. de aanwezige fauna dient contact opgenomen te worden met de begeleidende ecoloog.
- Afwijken van dit protocol is alleen toegestaan na goedkeuring door de begeleidende ecoloog (J. Metselaar, Buro Ontwerp & Omgeving).

7.4 Aanvullende maatregelen

- Zie bijlage I voor aanvullende maatregelen m.b.t. in de omgeving aanwezige steenuilen.

7.5 Logboek

Van alle werkzaamheden en maatregelen wordt een logboek bijgehouden. Hierin komt te staan welke maatregelen er zijn genomen, wanneer deze genomen zijn en wie er bij betrokken zijn geweest. Ook als er bepaalde soorten worden aangetroffen tijdens de werkzaamheden moet dit in het logboek worden vermeld

8 WETTELIJK BELANG EN ALTERNATIEVENAFWEGING

8.1 Gewone dwergvleermuis

Wettelijk belang

De bouw van circa 400 woningen vindt plaats in het kader van de regionale en lokale woningbehoefte in de regio Foodvalley.

Voor Gemeente Nijkerk is door Buro Ontwerp & Omgeving de ontwikkeling van Deelplan III aan de rand van de kern van Nijkerkerveen getoetst aan de Ladder voor duurzame verstedelijking. In de huidige situatie zijn de gronden in het plangebied agrarisch in gebruik. Het voorgenomen plan voorziet in de realisatie van circa 400 woningen buiten bestaand stedelijk gebied.

In het ruimtelijk verzorgingsgebied voor de locatie is sprake van een grote behoefte aan nieuwe rij-, hoek-, zorg- en vrijstaande woningen. De woningbehoefte neemt tot 2040 enorm toe. In de regio Foodvalley zijn afspraken gemaakt om tot en met 2027 minstens 10.200 woningen te realiseren. In de regio is nog niet voldoende harde plancapaciteit aanwezig om deze woningbehoefte te kunnen opvangen.

Uit het voorgaande komt naar voren dat de ontwikkeling in alle opzichten voldoet aan de kwalitatieve wooncriteria. In de regio Foodvalley, de gemeente Nijkerk en specifiek de kern Nijkerkerveen is sprake een grote behoefte aan rij- en hoekwoningen, vrijstaande woningen en sociale huurwoningen. Deze ruimtelijke ontwikkeling voorziet in circa 400 woningen. Het woonprogramma bestaat uit rij- en hoekwoningen, vrijstaande woningen, twee-onder-één-kapwoningen en appartementen die worden aangeboden in de vrije sector, maar ook bestemd zijn voor sociale huur. Daarnaast wordt een zorgerf gerealiseerd. Dit sluit aan bij de focus van het gemeentelijk beleid.

Geconcludeerd kan worden dat met het initiatief buiten bestaand stedelijk gebied wordt voorzien in zowel de kwantitatieve als kwalitatieve behoefte aan woningen binnen het ruimtelijk verzorgingsgebied van de ontwikkellocatie. De ontwikkeling voldoet daarmee aan de Ladder voor duurzame verstedelijking (artikel 3.1.6, lid 2 van het Bro).

Het op een rendabele manier ontwikkelen van het terrein is alleen mogelijk door het verwijderen van de schuur en dit deel van het projectgebied geheel opnieuw in te richten. Het behoud van het pand is daarom geen realistisch alternatief. Met betrekking tot de schuur achter Nieuwe Kerkstraat 61 wordt de ontheffing Wet natuurbescherming daarom aangevraagd in het kader van artikel 3.8 lid 5b belang 3°: "*in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*".

Alternatievenafweging

Reeds op 15 maart 2007 is door gemeente Nijkerk besloten om Nijkerkerveen op de kaart te zetten als toekomstige uitbreidingslocatie van het woongebied. De gemeente Nijkerk maakt deel uit van de Woningmarktregio Amersfoort. Regio Amersfoort maakt een flinke groei door zowel in inwoners als werk als bereikbaarheid. En naar verwachting zal die groei zich nog jaren voortzetten. Regio Amersfoort en provincie Utrecht hebben het initiatief genomen om een strategie te ontwikkelen om die groei in goede banen te leiden. De regio Amersfoort heeft in januari 2018 de Regionale Ruimtelijke Visie Regio Amersfoort opgesteld (RRV). De RRV geldt als een van de bouwstenen voor de gemeentelijke Omgevingsvisies en wordt ingebracht bij de provincies Utrecht en Gelderland voor hun Omgevingsvisie. Een belangrijke constatering in deze visie is de uitkomst dat tot 2030 de woningbehoefte in het regionale hart van Nederland 12.000 woningen groter is dan de gemeente Amersfoort kan opvangen. In de regionale visie is Nijkerk als één van de drie gemeenten genoemd die een deel van de overloop opvangt. Het plan betreft circa 400 woningen, waaronder grondgebonden woningen en appartementen, die zowel in de koop- als huursector kunnen worden aangeboden. Gezien de ligging in de nabijheid van Amersfoort voorziet Deelplan III in de regionale en gemeentelijke behoefte. De bouw van een nieuwe woonwijk op andere locaties is daarom niet wenselijk en geen alternatief. Door naast de bestaande kern van Nijkerkerveen te bouwen blijft de impact op de biodiversiteit zo klein als mogelijk.

Het op een rendabele en duurzame manier ontwikkelen van het terrein is alleen mogelijk door het verwijderen van de schuur achter Nieuwe Kerkstraat 61 en dit deel van het projectgebied geheel opnieuw in te richten. De schuur is namelijk niet gebouwd om er een woonfunctie aan te geven en kan niet op duurzame wijze woonrijp worden gemaakt. Alleen middels sloop kan er een nieuwe ontwikkeling op deze locatie mogelijk gemaakt worden. Daarnaast merken we op dat de oude wilg niet meer aanwezig is, omdat deze in het voorjaar van 2021 is omgevallen. Het aanbieden van tijdelijke en permanente verblijfplaatsen is daarom het meest gunstige alternatief voor de gewone dwergvleermuis, waarbij de mate van verstoring zoveel mogelijk wordt beperkt.

Gewone dwergvleermuizen kunnen het hele jaar door gebruik maken van de verblijfplaatsen. De planning is afgestemd op de aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis. Het pand wordt in de minst kwetsbare periode ongeschikt gemaakt, namelijk tussen 1 april en 30 april of tussen 16 juli en 15 oktober. Pas daarna wordt het pand gesloopt. Werken buiten deze periodes is geen optie omdat geen verstoring mag optreden in de kwetsbare kraam- en winterrustperiode. Deze periodes zijn afgestemd op de '*Toelichting aanvraag ontheffing Wet natuurbescherming (Wnb) Hoofdstuk 3 soorten*' van provincie Gelderland.

8.2 Huismus

Wettelijk belang

De gebouwen van Meester Folkertstraat 11A worden gesloopt om een duurzame, toekomstbestendige situatie te creëren. Dit betreft het woonhuis van Meester Folkerstraat 11A, maar ook de opstallen waar nestplaatsen van huismussen werden aangetroffen. De woning is verouderd en voldoet niet meer aan de huidige duurzaamheids- en kwaliteitseisen (bouwjaar 1930, energielabel F). Hiervoor in de plaats worden duurzame, gasloze woningen teruggebouwd zonder CO^2-uitstoot. Hierdoor zal er minder CO^2-uitstoot plaatsvinden op de locatie en wordt bijgedragen aan het behalen van de klimaatdoelen van Parijs. De opstallen naast het woonhuis zijn niet langer functioneel sinds het vertrek van de bewoners. De bewoners hadden namelijk een grote collectie watervogels en kippen in hun bezit. De huismus kon hier van profiteren. De bewoners zijn inmiddels echter verhuisd en de kippenschuur en het prieeltje zijn daarom niet langer functioneel en staan de ontwikkeling van de nieuwbouw in de weg. Deze staan er inmiddels vervallen bij en kunnen in elkaar zakken. Voor kinderen uit de naastgelegen wijk kan dit een spannende, maar onveilige speelplek zijn. Daarnaast is de schuur naast het woonhuis asbesthoudend met daaromheen een druppelzone waarin asbest wordt uitgespoeld in de bodem. Bij het vrijkomen van asbest kunnen gezondheidsproblemen worden veroorzaakt, bijvoorbeeld longkanker. Dit kan alleen worden verwijderd door destructief slopen en de bodem daaromheen te saneren. De ontheffing wordt daarom aangevraagd in het kader van artikel 3.3 lid 4b belang 1°: "*in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid*".

Alternatieven

De schuur, kippenren en het prieeltje zijn niet geschikt om er een nieuwe functie aan te geven. De gebouwtjes zijn namelijk oud en in een slechte staat van onderhoud. Bij de nieuwbouw op de locatie is daarom geen andere mogelijkheid dan deze gebouwen af te breken. De schuur naast het woonhuis is daarnaast asbesthoudend. Omdat dit een gezondheidsrisico vormt voor de directe omgeving is het behoud hiervan geen optie. De naastliggende bodem moet gesaneerd worden omdat asbest hier in de bodem wordt uitgespoeld. Hierdoor kan alleen middels sloop een nieuwe ontwikkeling op deze locatie mogelijk worden gemaakt.

Het op een rendabele manier ontwikkelen van het terrein is alleen mogelijk door het verwijderen van de schuur en dit deel van het projectgebied geheel opnieuw in te richten. Het behoud van de opstallen is daarom niet overwogen.

Niet bouwen is ook geen optie. De werkzaamheden zijn locatiegebonden en de kern van Nijkerkerveen is aangewezen als uitbreidingslocatie. Daarnaast ligt er vanuit de overheid een woningbouwopgave. Met name in het midden van Nederland, waaronder gemeente Nijkerk, is niet voldoende plancapaciteit aanwezig om deze woningbehoefte te kunnen opvangen.

Huismussen maken het hele jaar door gebruik van de rust- en nestplaatsen, waardoor een alternatieve planning niet mogelijk is. De planning is afgestemd op de minst kwetsbare periode van de huismus. Werkzaamheden mogen daarom niet plaatsvinden tussen 1 maart en 31 augustus en in periodes met vorst. Hierdoor worden negatieve effecten zoveel mogelijk voorkomen.

9 KWALIFICATIE EN CONTACTGEGEVENS

9.1 Kwalificatie onderzoekers

Buro Ontwerp & Omgeving is betrokken als ecologisch adviseur van dit project. De heer J. Metselaar en is betrokken als projectleider bij dit project. Het vleermuisonderzoek op deze locatie is uitgevoerd door diverse onderzoekers, zie daarvoor het onderstaande overzicht.

Tabel 10. Overzicht veldmedewerkers

Aanhef	Naam	Deskundigheid
Mevr.	L. Tilleman	Ecoloog, afgestudeerd in Toegepaste Biologie op de HAS Den Bosch
Dhr.	J. Metselaar	Ecoloog, afgestudeerd in Diermanagement op Hogeschool VHL in Leeuwarden
Mevr.	W. Adriaens	BSc-studente Biologie op de WUR
Dhr.	R. Bredero	MSc-student Forest and Nature Conservation op de WUR
Mevr.	L. de Bruijn	Afgestudeerd in Tuin- en Akkerbouw op de HAS Den Bosch. Ervaring met vleermuisonderzoek: In 2020 bij Buro Ontwerp & Omgeving. MSc-studente WUR, Plant Sciences
Mevr.	C. Dalhuisen	Afgestudeerd in Diermanagement op Hogeschool VHL in Leeuwarden. Ervaring met vleermuisonderzoek: Van 2018 tot 2020 bij Milieuadviesbureau Eco Reest
Mevr.	E. Kaandorp	Afstuderend in Milieukunde op de HAS Den Bosch
Dhr.	H. Peters	Afgestudeerd in Toegepaste Biologie op de HAS Den Bosch
Dhr.	L. Toussaint	BSc-student Bos- en Natuurbeheer op de WUR

De personen die aan het begin van het seizoen nog geen ervaring hadden met vleermuisonderzoek zijn intern opgeleid en tijdens het veldwerk begeleidt door de ecologen van Buro Ontwerp & Omgeving.

9.2 Opdrachtgever

Naam:	Gemeente Nijkerk
Contactpersoon:	Jan-Jaap Grobben
Adres:	Kolkstraat 27
Postcode en plaats:	3861 AK Nijkerk
Telefoonnummer:	033 2472222
E-mail:	www.nijkerk.eu

9.3 Opdrachtnemer en ecoloog

Bedrijf (opdrachtnemer):	Buro Ontwerp & Omgeving
Ecoloog:	Jur Metselaar
Telefoonnummer:	06 30927432
E-mail:	j.metselaar@ontwerpenomgeving.nl

10 LITERATUURLIJST

10.1 Referenties

Arcadis (2018). *De staat van instandhouding, Factsheets voor 25 soorten in Gelderland*. Arnhem, Nederland: Arcadis

BIJ12 (2017[a]*). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus pipistrellus, versie 1.0, juli 2017.* Utrecht, Nederland: BIJ12

BIJ12 (2017[b]). *Kennisdocument Huismus, Passer domesticus, versie 1.0, juli 2017.* Utrecht, Nederland: BIJ12

BIJ12 (2017[c]). *Kennisdocument Steenuil, Athene noctua, versie 1.0, juli 2017.* Utrecht, Nederland: BIJ12

Janssen, J. A. M., Schaminée, J. H. J., Brasseur, S. M. J. M., & de Bruyne, R. H. (2008). *Europese Natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. Tweede sterk herziene en uitgebreide druk.* Zeist, Nederland: KNNV Uitgeverij

Nationale Databank Flora en Fauna (2021). *NDFF Verspreidingsatlas Zoogdieren. Pipistrellus pipistrellus.* Geraadpleegd op 23 november 2021 via https://www.verspreidingsatlas.nl/8496199#

Boele, A., van Bruggen, J., Hustings, F., Koffijberg, K., Vergeer, J.-W. & van der Meij, T. (2019). *Broedvogels in Nederland in 2017, Huismus.* In: SOVON-rapport 2019/04. Nijmegen, Nederland: SOVON Vogelonderzoek Nederland.

SOVON Vogelonderzoek Nederland (2021). *Steenuil. Athene noctua - Little owl.* Geraadpleegd op 18 november 2021 op https://stats.sovon.nl/stats/soort/15910

SOVON Vogelonderzoek Nederland (2021). *Huismus. Passer domesticus - House sparrow.* Geraadpleegd op 18 november 2021 op https://stats.sovon.nl/stats/soort/15910

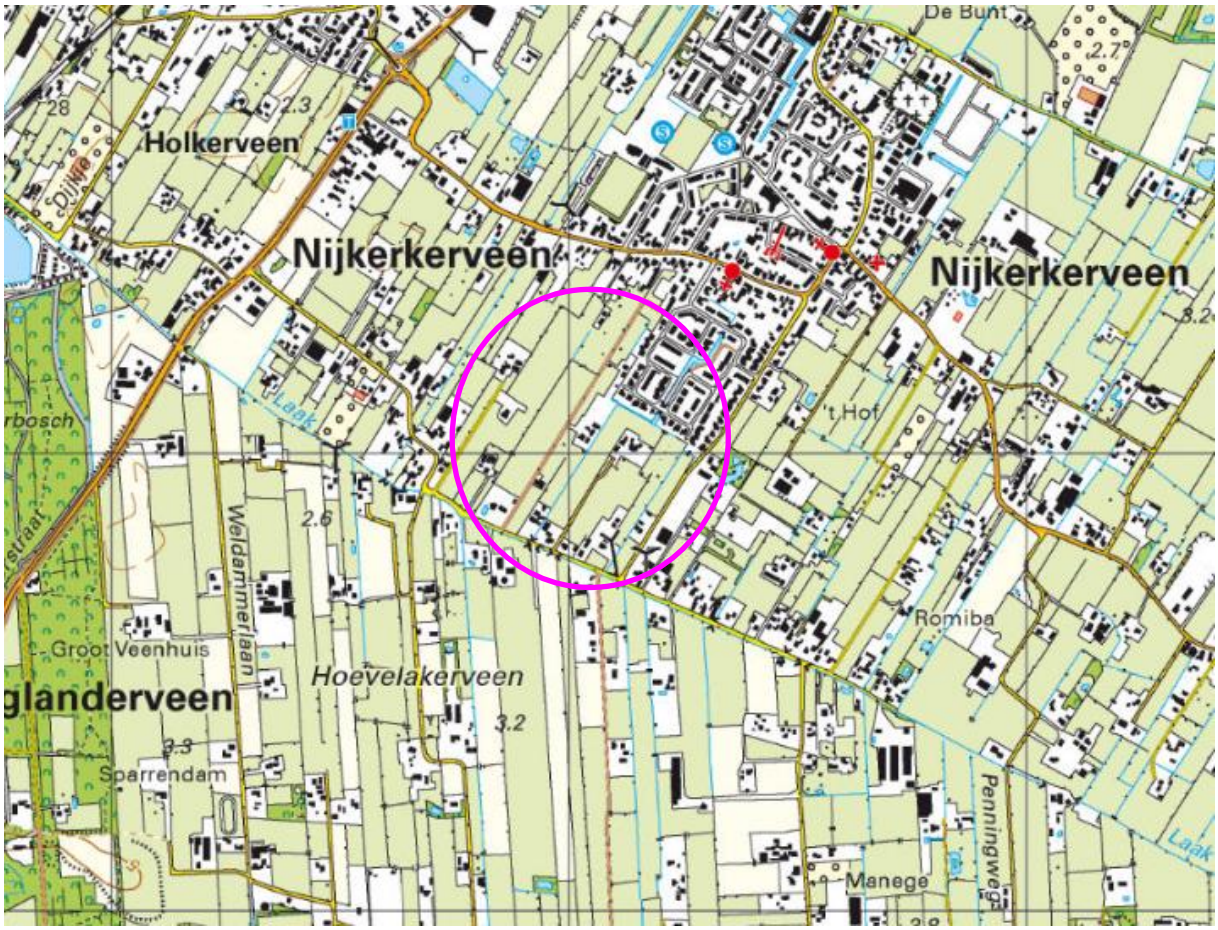
Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging (2021). *Vleermuisprotocol 2021: Het protocol voor vleermuisinventarisatie, 1 januari 2021*. Geraadpleegd via www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl

10.2 Overige geraadpleegde bronnen

Dietz, C. & Kiefer, A. (2016). *Bats of Britain and Europe*. Londen, Verenigd Koninkrijk: Bloomsbury Publishing.

Middleton, N., Froud, A. & French, K. (2016). *Social Calls of the Bats of Britain and Ireland* (2e ed.). Exeter, Verenigd Koninkrijk: Pelagic Publishing.

Beoordeling territorium steenuil
Omgeving Laakweg Nijkerkerveen



Foreest Groen Consult BV

Beoordeling territorium steenuil
Omgeving Laakweg Nijkerkerveen

buro ontwerp & omgeving
adviseurs voor leefomgeving

Opdrachtgever: Buro Ontwerp & Omgeving
Velperweg 157
6824 MB Arnhem

Datum: 12 juni 2022

Status: **Definitief**

Uitvoering: Foreest Groen Consult B.V.
Van Pallandtlaan 10
6998 AW Laag-Keppel
T 0314 642221
E info@foreestgroenconsult.nl
W www.foreestgroenconsult.nl

Foreest Groen Consult BV

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
2 Beschrijving van het plangebied. 5
3 Waarnemingen 7
3.1 Nader onderzoek 7
3.2 Openbare bronnen 7
3.3 Terreinbeoordeling 9
5 Plannen 10
5.1 Gevolgen voor het leefgebied 10
5.2 Nieuwe inrichting 11
6 Conclusie 13
7 Werkprotocol 14
8 Advies 16
8.1 Landschapsplan 16
8.2 Verklaring van geen bedenkingen 16
8.3 Gedragscode voor gemeenten 16
8.4 Steenuil kasten 16
8.5 Landschappelijke inpassing 16
9 Literatuurlijst 17
Bijlage 1: Nader onderzoek naar de steenuil 18
Bijlage 2: Stedenbouwkundige plan 19

1 Inleiding

In opdracht van Buro Ontwerp en omgeving is een beoordeling gemaakt van de effecten van een woningbouwplan op de in de omgeving aanwezige steenuil. Het plan beslaat een 16,8 hectare groot gebied tussen de Nieuwe Kerkstraat en rand van de bestaande kern van Nijkerkerveen in het noorden, de Jacob de Boerweg on het oosten, de Laakweg in het zuiden en een onverharde weg tussen de Laakweg en Nieuwe Kerkstraat in het westen.

De reden voor deze beoordeling is dat in dit gebied een territorium van de steenuil is vastgesteld. De steenuil broedt op de Laakweg 34. De Laakweg 34 ligt niet binnen de plangrenzen en blijft behouden. Een deel van het plangebied voor de bouw van deze nieuwe woonwijk bevindt zich in het gebied binnen een straal van 300 meter van de locatie waar de steenuil broedt.

De beoordeling is gemaakt om vast te stellen of het territorium van de steenuil behouden blijft op het moment dat de plannen worden uitgevoerd.

De beoordeling en rapportage zijn uitgevoerd door ir. M.W.P. Ariëns werkzaam bij Foreest Groen Consult BV.

2 Beschrijving van het plangebied.

Het beeldkwaliteitsplan voor deelgebied 3 beschrijft het landschap als volgt:
"*Al sinds het ontstaan van Nijkerkerveen, toen er turf uit het veen werd gestoken, is het slagenlandschap kenmerkend voor het plangebied. De lange, smalle stroken grond met variatie in openheid en boomsingels zorgen er soms voor dat erven op grote afstand van de weg liggen. Het plangebied heeft de uitstraling van een landelijk buitengebied waarin het slagenlandschap duidelijk zichtbaar is. Er is grote openheid in het landschap dat wordt afgewisseld met bomenrijen.*
In het plangebied liggen een aantal erven die via lange opritten verbonden zijn met de Laakweg. Een deel van deze erven is in recente jaren al getransformeerd van agrarisch erf naar burgerwoningen. Deze erven worden ingepast in het plan.
De noordrand van het plangebied bestaat voor een deel uit de diepe achtertuinen van de woningen die aan het oude bebouwingslint de Nieuwe Kerkstraat staan. In de noord-oost hoek grenst het plangebied aan de wijk tussen de Meester Folkerstraat en de Jacob de Boerweg. Deze wijk is in de jaren '90 tot stand gekomen. Centraal in de wijk ligt een brede watergang, welke een eigen peil heeft. De wijk ontwatert naar het zuiden.
Langs de zuidrand stroomt de Laak. De Laak is een (gekanaliseerd) riviertje op de (voormalige) grens tussen Gelderland en Utrecht. Via de Laak watert het gebied tussen Nijkerkerveen en Hoevelaken af richting het IJsselmeer. De oude beek is al rond 1200 vergraven tot een kanaal, dat het water uit deze veenontginning afvoert naar het Nijkerkernauw bij de (toenmalige) Zuiderzee. De Laak heeft ook als ontginningsbasis gediend. De ontginningsrichting ten noorden en zuiden de Laak is verschillend.
(bron: Beeldkwaliteitsplan Nijkerkerveen Deelplan 3, Buro Ontwerp en Omgeving)

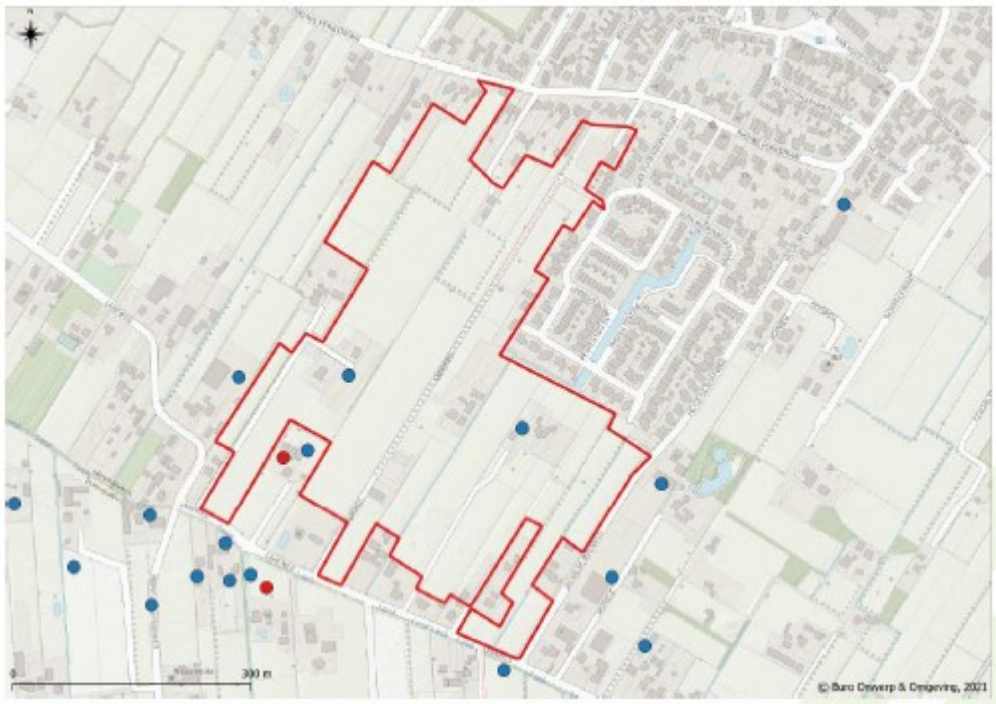


Afbeelding 1: ligging van het plangebied. Het betreft deelplan 3 dat met een groene lijn is aangegeven. *(*bron: Beeldkwaliteitsplan Nijkerkerveen Deelplan 3, Buro Ontwerp en Omgeving)

3 Waarnemingen

3.1 Nader onderzoek

Door Buro Ontwerp en Omgeving is in 2020, 2021 en 2022 nader onderzoek uitgevoerd in het plangebied. In 2021 en 2022 is nader onderzoek uitgevoerd naar de steenuil. De rapportages van dit nader onderzoek zijn opgenomen in bijlage 2.



Figuur 3. Resultaten van alle avondbezoeken voor de steenuil gecombineerd. Blauwe stippen geven de geschatte locaties aan van roepen (geen balts). Rode stippen geven zekere nestlocaties aan.

Afbeelding 2: resultaten steenuil onderzoek 2021. (bron: Buro Ontwerp en Omgeving.)

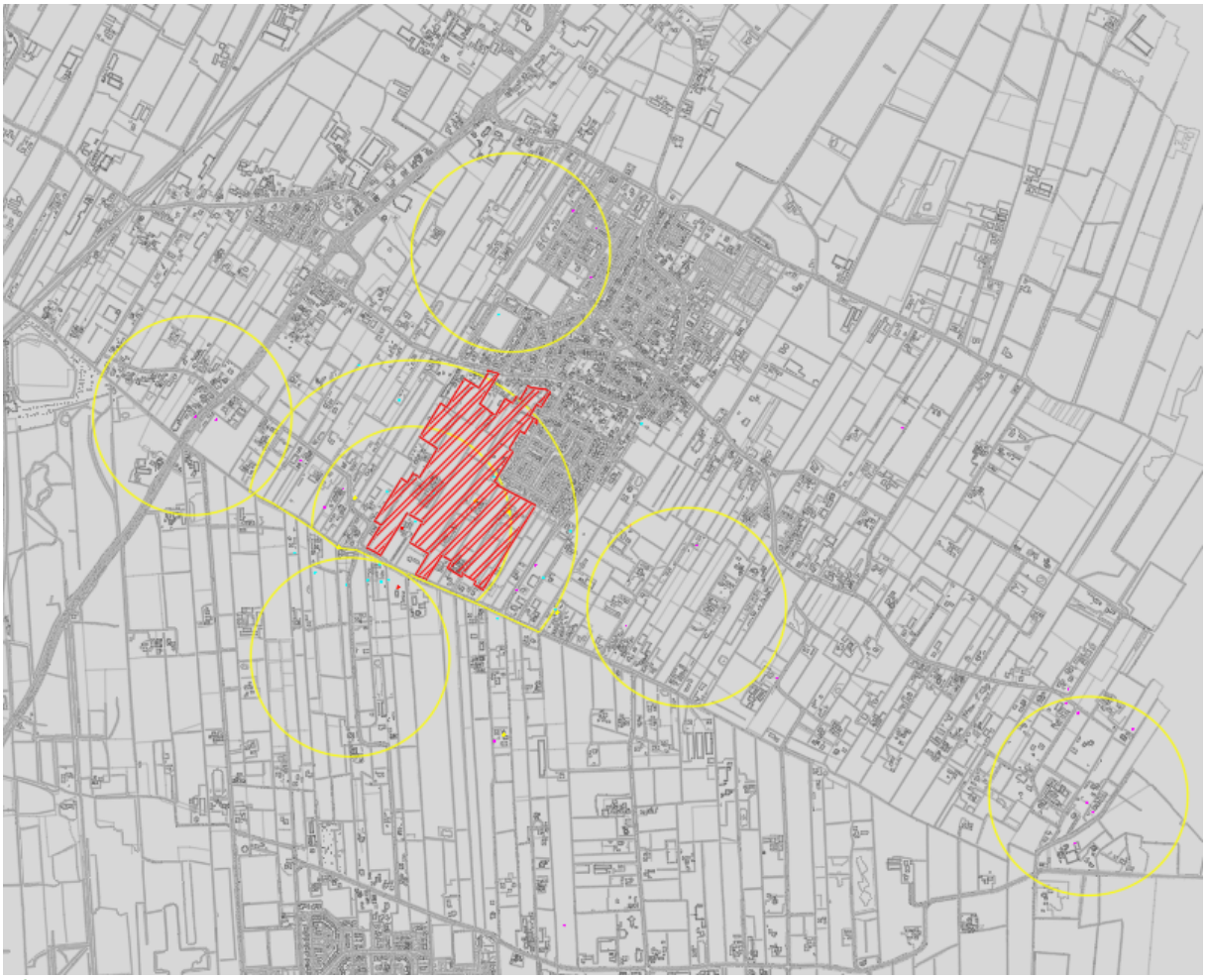
Bij het onderzoek in 2022 zijn geen aanvullende verblijfplaatsen aangetroffen, ongepubliceerd, pers. med. de heer J. Metselaar Buro Ontwerp en Omgeving.
De Laakweg vormt de grens tussen twee territoria van de steenuil. De steenuil broed op de locatie Laakweg 34 en 49.

3.2 Openbare bronnen

De steenuilenwerkgroep heeft een aantal potentiele verblijfplaatsen van de steenuil aangegeven in de directe omgeving van de planlocatie. Deze zijn op de kaart met en gele stip ingetekend. De twee nestlocaties uit 2021 behoren hierbij.

Op de site waarneming.nl zijn een groot aantal waarnemingen van de steenuil aanwezig. Een aantal waarnemingen zijn dusdanig geclusterd of er zijn meerdere steenuilen gelijktijdig waargenomen, al dan niet balts roepend, zodat op die locaties een territorium kan worden

verwacht. Deze waarnemingen zijn eveneens ingetekend op de kaart en op basis van deze gegevens zijn vijf territoria van de Steenuil rondom Nijkerkerveen aanwezig.



Afbeelding 3: territoria van de steenuil op basis van alle beschikbare waarnemingen, het plangebied is rood gearceerd. Licht blauw de waarnemingen van Buro Ontwerp & Omgeving, geel, de gegevens van de steenuilenwerkgroep, magenta de gegevens uit waarneming.nl. De vermoedelijke territoria zijn met gele cirkels (radius 300 m1) aangegeven.

3.3 Terreinbeoordeling

Het gebied rondom de nestlocatie aan de Laakweg 34 is beoordeeld op basis van visuele kenmerken op de geschiktheid voor de steenuil. Kleinschalig landschap en begraasde weilanden zijn als optimaal beoordeeld. Grootschalige graslanden die voor ruwvoerwinning worden gebruikt zijn als suboptimaal beoordeeld. Alleen als de vegetatie laag genoeg is kan de steenuil hier voedsel vinden. Dit leidt tot een volgende indeling voor een gebied met een radius van 300 meter waarbij de Laakweg de scheiding vormt tussen twee territoria.

Kwaliteit	Aantal hectares	Kleur
Optimaal gebied	11,34	Groen
Sub optimaal gebied	10,94	Oranje
Totaal	22,28	



Afbeelding 4: beoordeling territorium Laakweg 34, van de steenuil.

Rode stippen:	zijn de nestlocaties;
Gele stippen:	potentiele nestlocaties afkomstig van de steenuilenwerkgroep;
Lichtblauwe stippen:	waarnemingen Buro Ontwerp & Omgeving 2021 en 2022;
Magenta stippen:	waarnemingen van Waarneming.nl;
Gele cirkels:	grenzen 300 meter rond territoria.

5 Plannen

5.1 Gevolgen voor het leefgebied

Door de plannen gaat voornamelijk suboptimaal leefgebied verloren. Ook een klein deel van het optimale leefgebied verdwijnt.

Kwaliteit	Aantal hectares	Verlies als gevolg van plannen in hectares.	Kleur
Optimaal gebied	11,34	2,31	Magenta
Sub optimaal gebied	10,94	9,11	Maroon rood
Totaal	22,28		



Afbeelding 5: verlies van gebied in het territorium aan de Laakweg 34. Wit gearceerd: totale plangebied, magenta: verlies van optimaal leefgebied, maroon rood: verlies van sub optimaal leefgebied.

5.2 Nieuwe inrichting

De nieuwe wijk wordt groen ingericht. Van noord naar zuid worden robuuste groenstroken aangelegd en in het midden in de wijk komt een brede groenzone die de wijk in twee delen knipt. In deze stroken, bevinden zich wadi's en extensief beheerde stroken gras, afgewisseld met gazons, oeverbeplantingen, solitaire en rijen met laanbomen.

Het zuidelijke deel tussen de huidige Laakweg en deze groenzone wordt voornamelijk een wijk met vrije sectorwoningen op grote groene kavels gebouwd. Dit wordt afgewisseld met enkele kleine woonblokken van 5 of 6 woningen. Rondom de woningen en parkeerplaatsen worden hagen aangelegd.

De zone rondom de centrale watergang in het midden van het plangebied wordt voor de steenuil optimaal ingericht. In deze zone komt alleen langzaam verkeer. Motorvoertuigen kunnen deze zone niet in. Kruidenrijk grasland, gazons, kleine hagen, oeverzones, solitaire bomen en uitzicht paaltjes wisselen elkaar in dit gebied af. Deze zone is in totaal 1,13 hectare groot. Dit is uitsluitend het landgedeelte van dit gebied. Het waterdeel blijft buiten beschouwing.
Deze groene zone blijft bereikbaar via de robuuste groenstroken die van noord naar zuid verlopen. Omdat deze zones ook deels worden gebruikt voor gemotoriseerd verkeer zijn deze suboptimaal. De straten zijn smal (3,5 meter) en hebben rabatstroken. Er geldt een 30 km/u snelheidslimiet. Samen met de grote groene kavels van de vrijstaande woningen is de wijk voor de steenuil te benutten en kan de optimaal ingerichte zone langs de centrale watergang of het westelijk gelegen foerageergebied worden bereikt.
Via de zone met compact gebouwde woningen op grote groene kavels kunnen de steenuilen ook verder de wijk door naar het noorden toe.

Na de realisatie ontstaat op deze wijze weer een leefgebied at als volgt is samengesteld:

Kwaliteit	Aantal hectares	Kleur
Optimaal gebied na inrichting	9,77	Groen
Sub optimaal gebied na inrichting	9,42	Oranje
Niet geschikt gebied	3,09	Rood
Totaal	22,28	

Deze tabel is op de volgende pagina verbeeld. Hierbij is het stedenbouwkundige ontwerp in de tekening opgenomen.



Afbeelding 6: in het territorium aan de Laakweg 34 na de realisatie van de plannen. De gebruikte kleuren verwijzen naar de tabel op pagina 11.

Het broedpaar aan de Laakweg 34 heeft na de ontwikkeling van de wijk de beschikking over 9,77 hectare aan optimaal leefgebied aangevuld met 9,42 hectare suboptimaal gebied. Van de 3,09 hectare grote gebied dat als niet geschikt is aangegeven kan door de aanwezigheid van de grote groene tuinen ook nog een deel worden benut. Het gebied wordt echter niet bij deze beoordeling meegenomen omdat de inrichting van dit gebied en de omgang met dit gebied, geheel en al bij de toekomstige bewoners ligt. De groene wijk zorgt er voor dat de steenuil vanaf de broedlocatie aan de Laakweg 34, het meer westelijkgelegen foerageergebied kan bereiken.

6 Conclusie

Het plangebied draagt in de huidige staat niet optimaal bij aan het foerageergebied van de steenuil. De steenuil is vrijwel alleen aan de rand van het gebied waargenomen. Alleen een waarneming in de omgeving van Laakweg 32 ligt in het plangebied. Het meest belangrijke deel van het huidige foerageergebied ligt ten westen van de planlocatie. Van de nu aanwezige 11,34 hectare grote (optimale) foerageergebied, blijft na de realisatie van de plannen 9,42 hectare optimaal foerageergebied over. Dit is inclusief de 1,13 hectare grote groenzone die het plangebied in twee delen knipt.

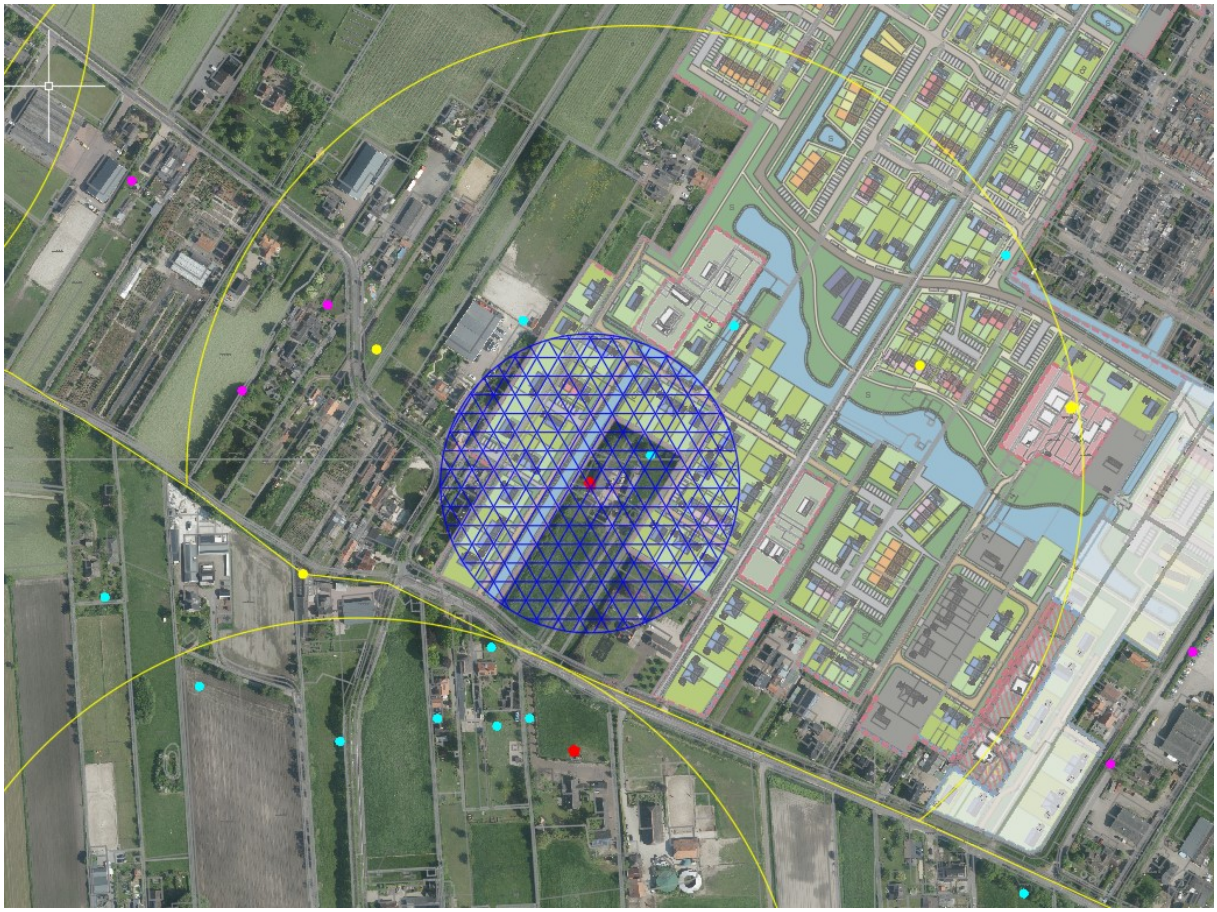
Een steenuil heeft minimaal 5 hectare optimaal foerageergebied nodig, binnen een straal van 300 meter rondom zijn nestlocatie. In zowel de huidige situatie als in de nieuwe situatie heeft de steenuil de beschikking over een voldoende groot gebied voor het onderhouden van een zelfstandig territorium.
De robuuste groenzones en de grote groene kavels maken dat de steenuil deze foerageergebieden vanuit de huidige nestlocatie kan blijven bereiken.
De lage maximum snelheid in de wijk, de smalle straten en vele hagen maken dat de steenuil deze gebieden ook veilig kan bereiken. De hagen dragen er aan bij dat de steenuil niet te laag over de grond van de ene uitkijkplek naar de andere vliegt. De hagen, de robuuste afwisselende groenstroken en de grote kavels zorgen er ook voor dat in het suboptimale gebied voedsel voor de steenuil is te vinden. Het huidige broedpaar op de Laakweg 34 kan zich in het bestaande territorium handhaven mits de uitvoering van de plannen zorgvuldig wordt uitgevoerd. De aandachtspunten hiervoor zijn in het werkprotocol aangegeven.

De plannen zoals deze nu zijn vormgegeven leiden daarom niet tot een aantasting van het leefgebied van de steenuil mits de het werkprotocol wordt gevolgd. Een ontheffing voor de Wet natuurbescherming hoeft niet te worden aangevraagd. De gedragscode voor gemeenten wordt van toepassing verklaard.

7 Werkprotocol

Werkzaamheden in een straal van 100 meter rondom de broedlocatie

- Werkzaamheden voor woon en bouwrijp maken worden uitgevoerd buiten de broedperiode. Dit betreft een indicatieve periode van februari tot en met juli voor steenuil;
- De woningbouw start buiten de broedperiode, dit geldt vooral voor de geluidsbelasting van heiwerkzaamheden;
- Veiligheidsverlichting in de nachtelijke uren is niet toegestaan, uitgezonderd calamiteiten verlichting;
- Aanvliegroutes naar de Laakweg 34 worden niet door hoge bouwketen en/of opgeslagen materiaal belemmerd.



Afbeelding 7: de blauwe arcering geeft de 100 meter lijn aan rondom de bestaande nestlocatie.

Aanleg centrale groenzone

- De centrale groenzone wordt vooruitlopend op de bouw van de woningen aangelegd. Dit kan gelijktijdig met het bouwrijp maken van de gronden.
- De aangelegde zone wordt beschermd;
- Borging van de inrichtingselementen en het beheer in een beheerplan.

Aanleg robuuste groenzones zuidelijk van de centrale groenzone

- De robuuste groenzones worden vooruitlopend op de bouw van de woningen aangelegd. Dit kan gelijktijdig met het bouwrijp maken van de gronden.
- De aangelegde zones worden beschermd;
- Borging van de inrichtingselementen en het beheer in een beheerplan.

Algemeen (ten zuiden van de centrale groenzone)

- De gedragscode voor gemeenten van Stadswerk is van toepassing op dit werk;
- Werkzaamheden vinden plaats tussen zonsopkomst en zonsondergang;
- Bouwverlichting wordt tot een minimum beperkt;
- De snelheid van het verkeer is stapvoets.

8 Advies

8.1 Landschapsplan

Geadviseerd wordt om het stedenbouwkundige plan uit te werken naar een landschapsplan waarin aantallen en oppervlakten zijn vermeld. Vooral de inrichting van de centrale groenzone is cruciaal voor het behoud van de steenuil. In iets mindere mate geldt dit ook voor de robuuste groenzones die van zuid naar noord verlopen.

8.2 Verklaring van geen bedenkingen

Geadviseerd wordt om ofwel een verklaring van geen bedenkingen aan te vragen bij de provincie ofwel vooraf een vooroverleg aan te vragen om dit plan en de inzet van de gedragscode voor gemeenten te bespreken. Een volledig uitgewerkt landschapsplan inclusief beheerplan is hierbij wenselijk. Dit is om te voorkomen dat door onbekendheid met het project, de provincie het werk tijdens de uitvoering stillegt.

8.3 Gedragscode voor gemeenten

Geadviseerd wordt om de gedragscode voor gemeenten van toepassing te verklaren op dit project. Als de plannen zo worden vormgegeven dat de nestlocatie en de functionele leefomgeving niet worden aangetast is dit mogelijk.

8.4 Steenuil kasten

De steenuil kan op de huidige locatie blijven broeden. De werkzaamheden tasten de locatie niet aan. Om te borgen dat de steenuil over voldoende nestgelegenheid beschikt, wordt geadviseerd om aan de steenuil werkgroep 3-4 martervrije, steenuil kasten ter beschikking te stellen zodat zij in de omgeving aanvullende kasten kunnen ophangen. Valt de huidige locatie door welke reden dan ook in de toekomst weg, dan blijft het territorium voor de steenuil behouden.

8.5 Landschappelijke inpassing

Uit het onderzoek en de gegevens blijkt dat er rondom Nijkerkerveen veel territoria van steenuilen aanwezig zijn. Hier kan op worden ingespeeld bij de ontwikkeling van toekomstig openbaar groen en landschappelijke beplantingen op privé gronden. De steenuil fungeert daarbij als doelsoort voor een toekomstige inrichting van de gebieden, waardoor gelijktijdig de gehele biodiversiteit profiteert.

9 Literatuurlijst

- Kennisdocument Steenuil 1.0 BIJ 12;
- Stadswerk gedragscode gemeenten 2020;
- Sovon vogelonderzoek;
- DE STAAT VAN INSTANDHOUDING Factsheets voor 25 soorten in Gelderland;
- www.vogelbescherming.nl;
- STONE Steenuilenoverleg Nederland;
- Erfwijzer steenuil;

Bijlage 1: Nader onderzoek naar de steenuil

(Losse bijlage)

Bijlage 2: Stedenbouwkundige plan

(losse bijlage)